Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
ВІВТОРОК, ЧЕТВЕР і СУБОТУ
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CTS.

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 28-го ВЕРЕСНЯ 1920. ЧИСЛО 117. — VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, SEPTEMBER 28, 1920. No. 117.

УКРАЇНСЬКІ ДЕЛЄГАТИ З ГАЛИЧИНИ В РИЗІ.

ДАЮТЬ ПОЛЬЩІ 10 ДНІВ ЧАСУ ДЛЯ ЗАКЛЮЧЕННЯ ПЕРЕМИРЯ.

УКРАЇНСЬКІ ДЕЛЄГАТИ З ГАЛИЧИНИ В РИЗІ.

Відень, дня 16. вересня, 1920.

До Риги виїхали на мирову конференцію представники уряду Східної Галичини др. Кость Левицький, др. Осип Назарук і др. Лука Мишуга.

Панує загальне переконаннє, що справа Східної Галичини тепер значно поправилась.

ГАЛИЦЬКІ ЖОВНІРИ ПЕРЕЙШЛИ НА УГОРСЬКУ УКРАЇНУ.

Відень, дня 16. вересня, 1920.

Галицькі українські жовніри, в числі 2000 люда, котрі бились під командою ґенерала Кравса проти большевиків, покинули Петлюру з причини його зречення Галичини в користь Польщі, і з гарматами та цілим узброєннєм перейшли через К[illegible]пати на Угорську Україну.

[illegible]МОЩУЄ ДОРОГУ ДО МИРА— [illegible] ВІДСТУПАЄ ГАЛИЧИНУ ПОЛЬЩІ

[illegible] ОТЬ СВОЇ УСЛІВЯ.

[illegible] ситед Прес").

РИГА, 24. жовтня. — **Адольф Иоффе, голова большевицької мирової делеґації, яка веде переговори з Поляками, зелектризував сьогодня понурий настрій на засіданню мирової конференції і викликав справжнє заінтересованнє, коли він предложив Польщі умови розему зі сторони русского правительства. Ті умови містили в собі рівночасно ультимат, що советська Росія розпічне зимовий похід, коли на протязі десятьох днів не буде заключений розем.**

Предложеннє прийшло цілком несподівано, бо на порядку сього дня були польські пропозиції мира у відповідь на большевицькі услівя в Минську. Тому польська делеґація не могла дати ніякої відповіди на несподівані услівя. М. Иоффе сказав, що большевики не бояться продовжувати війну, але хочуть сейчас знати, чи мир єсть можливий.

Єсть думка, що большевики своїм виступом зискали тактичну нагоду, бо в той спосіб виключається проволіканнє і робиться польське становище тяжким, бо Поляки надіялися наперед прелімінаріїв (приготовавчих загальних засад) мира, а опісля щойно умов перемиря.

Ті, що слідять мирову конференцію, є того погляду, що большевицька метода молота приневолить делеґацію працювати день і ніч, коли вона має радити над премімінаріями ще перед днем 5. жовтня.

Услівя, на яких советське правительство предкладає прелімінарний мир, що зміряє до перемиря, є коротко такі:

„Рсске советське правительство, приняло до відома заяву польської делеґації, що вона не може приймити первісні услівя русско-української делеґації в справі зменшення чисельної сили польської армії, в справі демобілізації польських воєнних заводів, в справі віддачі оружа і передачі зелізничого шляху з Волковиск до Граєва в руки советського правительства. Тому советське правительство зрікається тих умов і висловлює готовість звернутися до союзної Української Републики за такою самою заявою".

В заяві висловлена готовість по стороні большевиків приняти мінію далеко на схід від лінії Курзона. (Лінія Курзона мала йти коло Перемишля в Галичині — ред.). Це потверджує їхню заяву, що вони не будуть робити трудностий ізза границь. Твердячи, що советське правительство зробило все можливе для приспішення мира, заява каже дальше:

„Цілий Русскій Центральний Екзекутивний Комітет єсть приневолений заявити, що згадана висше пропозиція має значіннє лише на 10 днів. Коли по їх упливі не буде підписаний прелімінарний мир, Рада Народніх Комісарів буде мати право змінити услівя".

Нові советські пропозиції цофають всі давнійші домагання, щоб збольшевичити Польщу і щоб Польща покинула всякі претенсії до Галичини. Нові пропозиції дають далеко більші вигляди на мир, ніж до тепер.

Заяву свою зачав Иоффе від того, що він обжалував аліянтів о те, що вони пхають Польщу до нової зимової кампанії з наміром знищити: Польщу і Росію.

М. Иоффе сказав, що совети згодяться на самовизначеннє спірних країв, а то: Білоруси, Литви і України і жадав, щоби Польща признала їх независимість. Він заявив, що совети згодяться на плебісцит буржуазії (!?) у Східній Галичині, без домагання уживання советських метод, бо Галичина не була збольшевичена. Поляки одначе мусять признати совети, так як вони істнують в инших краях.

Русскі совети, говорив М. Иоффе, ізза ріжниць в думках що до відбування плебісциту, відложать дискусію над методами так, щоб приспішити мир.

Московський Центральний Комітет є готов „ПІДПИСАТИ РОЗЕМ І ПРЕЛІМІНАРНИЙ МИР НА ПІДСТАВІ ЛІНІЇ, ЯКУ ПРИЗНАЛО БИ ЗА ГРАНИЦЮ МЕЖИ ПОЛЬЩЕЮ І РОСІЄЮ, А ЯКА ЙШЛА БИ ЗНАЧНО НА СХІД ВІД ГРАНИЦІ ПОСТАВЛЕНОЇ АЛИЯНТСЬКОЮ НАЙВИСШОЮ РАДОЮ З ДНЯ 3. ГРУДНЯ 1919 РОКУ, ТАК, ЩОБИ СХІДНА ГАЛИЧИНА ЛИШИЛАСЯ НА ЗАХІД ВІД ТОЇ ГРАНИЦІ".

ТАК ОТЖЕ ГАЛИЧИНА ЛИШИЛА БИ СЯ В РУКАХ ПОЛЯКІВ.

(А ще перед кількома днями заявляв Иоффе, що советська Росія не лишить Галичини Поляка[illegible] — ред.)

Посім М. Домбскі предложив польські прелімінарні услівя, приготовані ще перед заявою М. Иоффе. Вони обіймають:

1. Признаннє независимости Польщі і не вмішуваннє в її внутрішні діла.
2. Означеннє границь не в дусі історичної мести, але на підставі справедливого переєднання життєвих інтересів.
3. Обі сторони є рівновартні в договорі.
4. Обі держави годяться на свобідний культурний, релігійний і язиковий розвиток.
5. Щоб совети зреклися всякого домагания якоїнебудь реституції зі сторони Польщі за видатки польсько-советської війни.
6. Виміна бранців і зворот коштів їх удержання.
7. З підписаннєм прелімінарного мира мають бути установлені спільні мішані комісії, щоби перевести виміну цивільних бранців і закладників.
8. Взаїмна амнестія для польських і русских горожан.
9. Сейчасові переговори в ціли виготовлення мирового договору.
10. По підписанню мира отвореннє переєправ для підняття торговлі.
11. Польща не має ніякого зобовязання з того приводу, що давнійше була частю російської імперії. Взаїмне зреченнє претенсій до державних дібр.

ДОГАДУЮТЬСЯ, ЩО СОВЄТ ЗЛОМИВ УСЛІВЯ ЗАДЛЯ ВІЙСКОВИХ НЕВДАЧ.

РИГА, 24. вересня. (Телеґрама „Н. Й. Таймса"). — Друге засіданнє польсько-русскої мирової конференції викликало драматичну несподіванку сьогодня.

Адольф Иоффе, голова большевицької делеґації, представляючи нові російські услівя, заявив, що **советське правительство готове зречися домагання зменшення польської армії, домагання віддачі оружа, застановлення воєнного промислу і контролі спірної зелізничої лінії.**

Це неожидане вивішеннє білого прапора наступило наслідком розказу з Москви, яке наспіло сюди щойно попередного вечера. Його рішено на окремім засіданню Центрального Екзекутивного Комітету советів, скликаного якраз для цеї цілі. Цей розказ мусів бути великою несподіванкою для самого Иоффе, бо ще перед кількома днями він говорив, що Росія буде обстоювати розброєннє Польщі.

Було також звісним, що Поляки були приготовані відкинути всяке посторонне вмішуваннє до справ державної оборони. Це було би отже безнадійною перепоною мира, **а зміна становища Росії толкується тим, що Москва уважає за поважне положеннє на поли бою—що найменьше під теперішню пору.**

ДАЛЬШІ НАРАДИ КОНФЕРЕНЦІЇ.

РИГА, 26. вересня (А. П.). — Русско-польська мирова конференція буде радити дальше сьогодня. Надіються, що совети відповідять на польські протипропозиції. М. Иоффе згодився на це на просьбу М. Домбского, хоч Поляки ще не готові дати відповідь на советські предложення з пятниці.

Конференція почне випрацьовувати подрібні части прелімінарного мира, полагоджуючи насамперед справу визначення демаркаційної лінії.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

УКРАЇНСЬКА РАДЯНСЬКА РЕПУБЛИКА.

ЛЬВІВ, 5. вересня. — „Громадська Думка" пише: Орган Бурцева „Ля Коз Комін" доносить, що за посередництвом Винниченка заключено умову межи советською Росією і радянською Україною на слідуючих підставах: 1. Независимість української радянської Републики. 2) Союз з Росією. 3) Совітська Росія годиться на окреме представництво України за границею.

СХІДНА ГАЛИЧИНА І РУМУНІЯ.

ЛЬВІВ, 8. вересня. — Як доносять з Черновець, румунська преса дуже займається справою Східної Галичини. Привід до того дала промова міністра закордонних справ Таке Йонеску, виголошена в румунському парляменті.

До цеї промови додають ґазети осьтакий коментар: Таке Йонеску бажав би собі, щоби Румунія мала спільні границі з Польщею. Не знати одначе, як буде розвязана справа Східної Галичини.

Здається, що згідно з останніми заявами Ллойда Джорджа, Східна Галичина має бути відірвана від Польщі. Чи в такім випадку Східна Галичина буде прилучена до Росії, чи зі[illegible] частию української Републики — не звісно. На всякий випадок одначе розвязаннє східно-галицького питання не представляє для Румунії так великого значіння, щоб наслідком цего мала наступити яка небудь кріза. („Гром. Думка").

КПИНИ ВОРОГА НАД УКРАЇНЦЯМИ.

В будинку українського духовного семинаря заложили польські власти „жовнірський університет" для жовнірів полудневого фронта.

ВІТИК В ГАЛИЧИНІ ЗА БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ЧАСІВ.

„Вперед" з дня 2. вересня доносить, що Семен Вітик, бувший соціяліст, находиться на території Східної Галичини, занятій большевиками.

З ПОЛЬЩІ.

ПОЛЬЩА ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ДАЛЬШОЇ ВІЙНИ.

ЛОНДОН, 24. вересня. — Польща відновлює приготовання до завзятої воєнної акції, як про це доносять сьогодня телеґрами з Варшави.

Покликано до війска нові кляси. Відкликано всіх урльопників. Все те зроблено в части тому, що большевики нагромадили 30.000 війска в околиці Вильна-Ліда.

ПОЛЯКИ ВОЮЮТЬ З ЛИТОВЦЯМИ.

ВАРШАВА, 24. вересня. — Польські війска полонили 1.100 Литовців над рікою Мухавец, як про це говорить звідомленнє. Боротьба була завзята — кажеться там.

Советські полки, в яких служать німецькі і латвійські комуністи, були заняті крівавою розправою з Поляками в околиці Одельська.

ПОЛЬЩА МАЛА ВИСЛАТИ УЛЬТИМАТ ДО РОСІЇ.

ЛОНДОН, 26. вересня. („Юнайтед Прес"). — Польща вислала правдивий ультимат советській Росії, домагаючися щоб большевицькі війска цофнулися до лінії Пілсудского; так доносять вісти, одержані сьогодня.

На конференції в Ризі Поляки домагалися, щоб ворожнечу застановлено сейчас, щоб не мішатися у внутрішні справи Польщі і щоб умовою установити будучу силу русскої й польської армії.

ПОЛЯКИ РІЖУТЬ ЖИДІВ БЕЗ МИЛОСЕРДЯ.

ПАРИЖ, 25. вересня.—Французька газета „Популер" доносить, що польські війска, які поновно заняли міста, з котрих **втікли Москалі, провадять немилосерну кампанію проти Жидів. Вони мордують, палять доми, і насилують женщини.**

Такі міста, як: Ґродно, Мінск, Седльце, Білосток і Полоцьк прямо поражені страховищем.

З РОСІЇ.

МОЖЕ СКІНЧИТЬСЯ ДИКТАТУРА НАД ПРОЛЄТАРІЯТОМ.

(Телеґрафує Карло Віґанд, кореспондент „Н. Й. Амерікен").

Ленін хоче конґресу.

БЕРЛІН, 26. вересня. — **Никола Ленін, русскій большевицький премієр, і Лев Троцький, міністер війни, приготовляють пляни для скликання надзвичайного російського конґресу до Москви. На цей конґрес були би покликані не лише большевики, але всі політичні російські партії; про це доносять вісти, які наспіли до Берліна.**

Кажеться, що оба провідники чують, що їм висувається власть з рук і тому вони хочуть віддати її в руки комісії, яку має вибрати конґрес.

Телеґрама з Риги доносить, що Москва надіється, що переговори з Англією зачнуться в такий спосіб, що советське правительство зречеться всякої пропаґанди поза російською територією.

БОЛЬШЕВИКИ ПРИЗНАЮТЬСЯ ДО БЕЗСИЛЬНОСТИ СУПРОТИ ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН, 26. вересня. — Франція грозить, що її чорноморська фльота розпічне акцію проти советської Росії як що большевики не випустять французьких бранців після 1. жовтня. На це відповів советський міністер закордонних справ М. Чічерін: „Ми мусимо зігнутися перед брутальною силою". Таке доносить бездротна телеграма з Москви.

М. Чічерін протестує проти такої акції зі сторони Франції, кажучи, що Росія не має ніякої гарантії, що Росіяни з Франції будуть відіслані до вітчини.

СОВЕТСЬКІ ВІЙСКА ПОБИТІ ПІД ГРОДНОМ.

ВАРШАВА, 26. вересня. (А. П.). — Завзята боротьба йде над рікою Німанем коло твердині Ґродна, яку облягають Поляки — каже польське звідомленнє.

Сказано там, що большевики привезли тамтуди реверву, але їхній атак відперли Поляки, беручи богато бранців і машинових крісів.

І ВРАНГЕЛЬ БЄ БОЛЬШЕВИКІВ.

Виходить що, Махно заняв Харків і Катеринослав.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 26. вересня. — Заноситься на полученнє армії ґенерала Вранґеля і ґенерала Махна, котрі воюють проти большевиків в Полудневій Росії — так каже урядове звідомленнє, видане ґенералами. (Армія Махна має мати 30.000) людий).

Доносять про занятте Харкова і Катеринослава війсками, які йдуть тамтуди походом з Александровська. (Давнійше були донесення, що ґенерал Махно йде на Харків. Коли тепер Харків занятий, то очевидно Махном, а не Вранґелем—ред.). Війска ґенерала Вранґеля війшли в ґубернію херсонську і женуть за большевиками в напрямі Єлисаветґраду.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

ПОМЕР ДЖЕКОБ ШІФ.

Звісний жидівський маґнат, філянтроп, Джейкоб Шіф помер в суботу вечером в Ню Йорку в 76 році життя наслідком серцевої недуги.

Небіщик був визначним жидівським діячем, давав щедрою рукою на жидівські добродійні цілі, головно підчас війни. На Американський Червоний Хрест дав також пів міліона долярів.

Прийшов убогим хлопцем з Франкфорту над Меном в Німеччині і доробився в Америці маєтку около 70 міліонів долярів. Загальний жаль панує по його втраті межи Жидами. Співчуттє висловив також і президент Вилсон по втраті визначного горожанина Америки.

КРЕДИТИ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

В часі війни затягнули в Америці позичку слідуючі держави:

Вел. Британія	$4.277,000.000.00
Франція	2.987,477.800.00
Італія	1.631,338.986.99
Бельгія	349,214.467.89
Росія	187,729.750.00
Чехословач.	60,524.041.00
Сербія	26,780.465.56
Румунія	25,000.000.00
Греція	10,000.000.00
Куба	10,000.000.00
Ліберія	26.000.00

Значить з ержавної каси Америки затягнено разом позички на 9 біліонів, 565 міліонів 91 тисяч 511 долярів і 54 центи. Тут не вчислені позички, затягнені в приватних людий, компаній і в американськім Червонім Хресті.

ДІВЧАТА, ЩО ВИХОДЯТЬ ЗАМІЖ В ЖОВТНИ, БУДУТЬ МОГЛИ ГОЛОСУВАТИ.

Дівчата, котрі мають вийти заміж в жовтні, бояться, що вони, через зміну назвиска, втратять право голосовання при найблизших виборах на президента.

Нюйорський виборчий комісар Джейкоб Лівінґстон, діставши цілий стіс запитів в тій справі, оголосив, що зміна назвища через шлюб не позбавляє женщини їх права голосу.

З Італії.

РОБІТНИКИ МАЮТЬ ВЕРНУТИ ДО ПРАЦІ.

МІЛЯН, 26. вересня. (Прив. Тел.). — Металюрґічні робітники істали приказ полишити фабрики завтра, хоч провідники ще не знали вислідів референдум: за чи проти умови в Римі, яка дала робітникам таку велику побіду над підприємцями. Коли одначе сьогодня рано висліди голосовання виказали більшість за тим, щоб віддати фабрики назад їхнім властителям, скрайні елементи, які є в меньшости, півнали, що вони побиті, а умірковані елементи почали сейчас вибиратися з фабрик. Надіються, що робітники вернуть до праці 4. жовтня, а тим часом вони будуть мати платні вакації.

СЕНАТ НЕГОДУЄ НА НЕЛАД.

РИМ, 25. вересня. — Сьогодня вечером перевів сенат довготривалу дебату над внутрішним положеннем в Італії. Сенатор Танарі заявив підчас нарад, що правительство мусить охороняти право до праці таксамо як і право до страйку і запобігти повторенню неладу, який наносить ганьбу на всяку політичну чи економічну боротьбу.

„Ті, котрі противилися війні, працюють над тим, щоби сьогодня втягнути край до „горожанської війни" говорив він. „В самій провінції Больоня протягом останніх кількох місяців було 200 випадків підпалу і розрухів, переслідувань і бойкотів зі стратою 50.000 тон корму і 60.000 тон збіжа.

Сенатор Спіріто висловив жаль, що правительство не ро-

(Продовженнє на стор. 5-тій).

Imperfect in original

"SVOBODA" (LIBERTY)

Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
To Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

В Канаді належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими грішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ НА КОНФЕРЕНЦІЇ В РИЗІ.

Телеграми з Риги, столиці Латвії, доносять, що українсько-російська мирова делегація, яка веде переговори з Поляками, заявила, що Східну Галичину вважає за окрему державу і домагається, щоби про державний устрій сього краю рішило його населення.

Державний департамент у Вашінгтоні одержав від свого урядового представника в Ризі декларацію большевиків у справі мира з Польщею, яка звучить:

1. **Приміненне засади самоозначення до всіх спірних територій.**
2. **Признанне Польщею і Росією независимости України, Литви, Білоруси і Східної Галичини і безпроволочне признанне правительств, які істнують в сих краях.**
3. **Плебісцит в Східній Галичині цілого населення для означення форми правління.**

Зноваж кореспондент шикаґовського дневника „Шикаґо Дейлі Нюз". Ісаак Дон Левін, доносить з Риґи, що савєтське правительство відступає Польщі Східну Галичину, але під услівєм, що населенне через плебісцит на се згодиться; та що рівночасно домагається від Польщі, щоби признала уряди Литви, Білоруси й України.

З того виходить одна певна річ, що уряд савєтської Росії а таксамо й України **не вважають Східної Галичини за складову часть України, зглядно цілої російської федеративної спілки, але що сей край є поза її границями.**

Тепер ще є питанне, чи савєтські мирові представники хотять **признати** Східну Галичину **Польщі,** коли населенне того краю **плебісцитом** на се згодиться; чи домагається, аби Східна Галичина була **окремою державою, а плебісцит аби державою,** а **плебісцит** аби тільки постановив про її **форму правління.**

В тім є ріжниця; однак і в першому випадку, коли би плебісцит був переведений справедливо, значить, як би польські війска і адміністрацію усунено рішенне народу було би такесаме як в другому, бо нема сумніву, що населенне краю заявилося би за тим, аби Східна Галичина була окремою державою і не мала нічого спільного з Польщею.

Можна припускати, що донесенне державного департаменту у Вашінгтоні є правдивійше і докладнійше, і покищо можна його приняти за міродатне.

Тоді значило би, що савєтський уряд не покинув Східної Галичини на поталу Польщі, та що — бодай як доси — справедливійше до неї поставився ніж алянти, котрі віддавали її в 25-літню польську неволю і терпіли польські звірства в сьому краю.

Одначе про тривкість і вагу сеї большевицької декларації можна буде говорити аж тоді, як би вона осягнула успіх.

Сьогодня ще не знати, який оборот візьмуть мирові переговори в Ризі. Залежить від **внутрішньої сили Росії.** Як вона сильна, то вона перепре свої домагання, але як вона дійсно така слаба, як се подають деякі телеґрами з Европи, то вона готова поробити Польщі великі уступки, а на сьому потерпіла би і Східна Галичина.

Одначе і се було би тільки **хвилеве, переходове.**

Орґанізація нових держав в часі мира, а між ними України, а притім нові міждержавні союзи і порозуміння не допустять до того, аби Східна Галичина була під Польщею.

Польща в недовгому часі підчас мира мусіла би або добровільно або під военною погрозою опорожнити Східну Галичину із свого наїзду.

Алянти, котрі дуже богато завинили супроти народу Східної Галичини, мають тепер нагоду в часі переговорів в Ризі виявити свою добру волю і помогти їй позбутись польського наїзду. Колиж сього не зроблять тепер, коли можуть мати вплив на обі сторони, то на будуче, як нарід Східної Галичини визволиться без їх помочі, буде тямити добре, яку прислугу дістав від тих, що голосили, що воювали за демократію і самоозначенне народів.

ЛОРД НОРТКЛИФ ПРО УКРІНСЬКУ СПРАВУ.

З початком падолиста, 1918, **лорд Нортклиф,** властитель лондонського **„Таймса"** і других анґлійських часописий, і найвпливовійший анґлійський журналіст, оголосив у своїх ґазетах **„Засади, які Німеччина мусить приняти",** а які сейчас телеґрафічною дорогою було передано до ріжних часописий в цілому світі.

Пята точка його засад звучить:

Всі народи Австро-Угорщини мусять дістати запевненне свого місця **між вільними народами світа** і їх права вступити в **спілку з їх братами поза теперішніми границями Австро-Угорщини.** Се обіймає створенне незалежних держав Чехословаччини і Югославії, обмеженне Угорщини до етноґрафічних границь мадярської народности, і злуку всіх Румунів з теперішнім румунським королівством. В той-самий спосіб Поляки і **Українці австро-угорської монархії мусять дістати свободу злучитися з їх братами поза істнуючими кордонами.**

МІЖНАРОДНЕ СТАНОВИЩ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

Звісна є річ, що алянти признали Польщі в мировому договорі тільки західну (польську) Галичину, а радше Краківщину, а Східної Галичини, значить краю українського і української зорґанізованої держави, нападеної Польщею, вони їй не признали. Вони згодились тільки на її військову окупацію, а пізнійше предкладали Польщі мандат над Східною Галичиною на 25 літ і готовили для неї „конституцію". Польща відмовилась приняти се предложенне, бо хотіла взяти нападений чужий край у своє посіданне „на віки" і через те Польща не дістала від алянтів жадного правного титулу на посіданне Східної аГличини, і сей край, на підставі договору алянтів з Австрією в Сен Жермен, у Франції, остається власностю алянтів і союзних з ними держав.

* * *

Про справу міжнародного становища Східної Галичини пише лондонський тижневик **„Ді Ню Юроп"** (у виданню з 26. серпня с. р.), який є півурядовим орґаном британського міністерства заграничних справ, і якого редактором є **Р. В. Сітон-Ватсон,** звісний знавець міжнародніх відносин в Европі, котрий здавна стоїть в близьких зносинах з британським міністерством заграничних справ.

В статті під заголовком „Міжнародне становище Східної Галичини" власне представляє її становище на основі останніх алянтських міжнародніх договорів і висловлює погляд згідний з дійсним станом річий, а, розуміється, суперечний з поглядами всіх останніх польських урядів і їх приятелів, яких поза Францією тяжко найти.

В тій статті м. і. читаємо:

Східна Галичина **не є** в области границь Польщі, назначених париською конференцією. Вона **не є** етнічно (по народности) польська. І також в перемирних умовах, які Ллойд Джордж проголосив в ноті з 11-го липня, 1920, **нема нічого,** аби вказувало на її становище теперішне або предсказувало будуче. Полякам не приказано опорожнити Східної Галичини, а большевиків не остережено перед її територією. **Її будучина остається отвертим питаннем. Воно мало бути полагоджене через порозумінне із східно-галицькими Українцями, котрі мали бути запрошені на пропоновану лондонську конференцію.** Але мимо того з **польських жерел** роблено часто заяви про міжнародне становище Східної Галичини, **суперечні з фактами,** звісними публиці.

Часопись згадує про такі польські заяви в справі Східної Галичини, а між ними одну заяву польського делеґата, що був у Спа, в Бельгії, котрий сказав, що коли британський премієр Ллойд Джордж домагався поновного вітворення справи Східної Галичини, він буцімто йому відповів, що ся справа вже „полагоджена Найвисшою Радою в грудні, 1919", та, що тоді анґлійський премієр кликнув: **„В усякому разі представники Східної Галичини мусять бути присутні на лондонській конференції!"**

На таку заяву польського делеґата каже **„Ді Ню Юроп":**

Згаданий польський делеґат не подав, про яку то постанову Найвисшої Ради він згадував; **жадної такої постанови ніколи не оголошено.** Польська преса нераз друкувала навіть тайні документи, наприклад пропонований статут для Східної Галичини з 10-го падолиста, 1919; **алеж вона ніколи не згадала про якийсь договір, що віддавав би Східну Галичину Польщі.**

Тому першою точкою, яку треба тямити, є ся, що в договорі із Сан Жермен **Австрія віддала Галичину великим державам алянтським і союзним, та що в міжнародньому праві вона остається їх власностю, поки вони не доконають віддачі в правильно підписаному договорі.**

Дня 10. падолиста, 1919, Найвисша Рада постановила дати Східній Галичині широкий (?) вимір автономії під польським мандатом, обмеженим до 25 літ; по упливі мандату Ліґа Народів мала-б вільну руку приняти таке вирішенне, яке вона вважала би за найліпше на будуче. **Потім Найвисша Рада признала західну Галичину, і лише західну Галичину, Польщі, яко складову часть польської держави.**

Було річию Польщі сказати, чи вона приймає мандат над Східною Галичиною. Поляки противились обмеженню часу, означеного для мандату. **Колиб Велика Британія була хотіла, вона була би настояла, аби Поляки приняли постанову Найвисшої Ради, або опорожнили край, який після права належав до головних алянтських і союзних з ними держав. Франція, а також Америка, Італія і Японія, були би мусіли підперти її в сій акції.**

Дня 12. грудня, 1919, поїхав був Клємансо на гостину до Лондону. Коли дня 23-го грудня давав він перед французським парляментом звіт про висліди поїздки, він заявив, що Ллойд Джордж згодився на уневажненне постанови з 10-го падолиста (про 25-літний „мандат" і „конституцію"). **Отже правне становище Східної Галичини було знов тесаме, що було дня 9. падолиста, 1919. Вона була власностю принципальних алянтських і союзних держав, а ніякої умови про її передачу не було. Поляки остались окупантами Східної Галичини, але без жадного титулу до посідання сього краю.** Оскільки такого титулу не створено договором, про який нічого публично не звісно, Східна Галичина остається власностю алянтських і союзних держав.

А що такий договір не істнує, показується з відповіди, даної в палаті громад (анґлійському парляменті) дня 30-го липня, 1920.

Міністер лорд Роберт Сесил: „Хочу спитатись президента міністрів, чи він може заявити, **яке є теперішне міжнародне становище у відношенню до Східної Галичини?"**

Міністер Бонар Ло: „Східна Галичина була, доси, під адміністрацією польського уряду. Доси ще не було вирішено остаточної постанови про її будучину".

Омелян Ревюк.

ЧИ ПОТРІБНА ЗЛУКА УКРАЇНСЬКИХ ЗАПОМОГОВИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ?

(Кінцеве слово з книжки про запомогові організації в Злучених Державах, виданої Просвітною Комісією У. Н. Союза в 1916-тому році).

Орґанізація життєвого обезпечення серед Українців в Америці має дуже богато хиб, які легко добачить кождий, хто уважно прочитав книжочку. Та хоч як великі ті хиби і браки орґанізації життєвого обезпечення серед Українців в Америці, всетаки я думаю, що вони не так великі, аби їх аж не можна побороти. Що, більше, я маю надію, що Українці поборють їх, як побороли другі народи. Як би моя книжочка була хоч би найменьшим товчком в тім напрямі, се була би найбільша нагорода, якої я лише міг бажати для себе.

Я сподіваюся, що Українці в Америці зуміють запровадити лад серед своїх асекураційних товариств, помимо того, що серед них на тім полі є більше замішанне ніж серед імігрантів якого другого народа. Безперечно, найстрашнійшою хоробою орґанізації життєвого обезпечення серед Українців в Америці є **велике число запомогових організацій.** Безглузде в тім напрямі доходить до страшних розмірів. Як так дальше піде, то хиба не довго буде треба ждати на час, коли в Америці буде українських запомогових товариств більше ніж самих Українців. Вправді на політичнім полі можна завважати такийсамий брак зорґанізованости, що аж говорять за нас: **„Де три Русини, там чотири партії",** але розбіжності поглядів в політиці се цілком зрозуміла справа, бо там кождий йде за своїм інтересом, після своєї приналежности до кляси, заводу, народности, віроісповідання і т. д., а коли розбіжність інтересів і поглядів в політиці є самозрозуміла то і ріжнородність партій в політиці є самозрозуміла. Але справа життєвого обезпечення зовсім друга від справи політики. **В життєвім обезпеченню всі мають один і тойсамий інтерес: і той, хто склеп має, і той що в склепі купує; і той, хто хату у другого наймає, і той що хату другому наймає; і робітник і капіталіст; і урядник і звичайний горожанин і т. д.** Кождий обезпечуючий себе має на оці одно і тесаме: охоронити свою родину від шкоди, полученої з його смертю. Колиж інтерес кождого обезпечуючого себе є тойсамий, тоді і основуванне богато запомогових орґанізацій не має жадної розумної підстави.

Та не лише що воно не має ніякої розумної підстави, воно ще й шкодить, і членам і самим запомоговим орґанізаціям, ба навіть народній роботі поза тими товариствами. Вистарчить хоч би коротко згадати, **які великі податки оплачують наші люди на удержанне тих ріжнородних орґанізацій,** так часто нечесної аґітації, так рідко гідних часописий і т. д. і т. д., коли се все могло би бути полагоджено і красше і танше і скорше одною орґанізацією, обслугуючою рівно всіх, що бажають життєвого обезпечення. Ще можна би зрозуміти істнованне ріжних запомогових орґанізацій, як би кожда з них повставала для праці серед таких верств українських іміґрантів, серед яких друга не може працювати. На жаль, сказати треба, що **мало не кожда наша запомогова орґанізація повстала через відірванне якоїсь частини членів від вже істнуючої орґанізації,** і майже кожда з істнуючих нині орґанізацій замісць приєднувати до себе людий, неприналежних до жадного запомогового товариства, старається „придбати" членів для себе „таним коштом", через баламученне і перетяганне членів з другого товариства; через обкидуванне болотом чужих орґанізацій, їх урядників, редакторів, чи других більше діяльних одиниць. Відси заводиться так часто мерзенна лайка по орґанах товариств. Відси ідуть ворогування, процеси, а затим розбиттє всякої народної роботи, яке так виблискує сумною луною навіть в теперішню пору, коли в старім краю увесь народ єднає всі свої сили для смертельного бою.

Се все є зле. Роздрібленне товариств життєвого обезпечення серед наших іміґрантів в Америці се один великий скандал, який прецінь вже раз скінчитись мусить. Тяжка се задача, але не неможлива. Ми ніяк рук опустити не можемо, поки її не сповнимо. Кілька проб в тім напрямі не повелося. Але ми всетаки не можемо сказати, що вона колись не увінчається успіхом. Ми ніколи не можемо сказати, що ми програли. Раз програвши, ми знов мусимо встати і наново почати. Робота се не легка, бо треба буде богато переконувань несвідомих, то впертих, то самолюбних людий; бо буде треба змінити не одну орґанізацію; класти нові основи. Але зате праця ся оплатиться належито.

Колись, майже 70 літ тому назад, великий американський народ хотів виставити памятник, аби почтити свого великого чоловіка. Памятник мав бути високий, простий, тяжкий та сильний—незнищимий. Мав бути гідний великого народа, що його ставив, і великого чоловіка, якого зображав. Вже вісім літ тривала робота коло праці. Тимчасом запал остиг; фонди вичерпались; а з часом праця перервалась на довгих грийцять літ. Коли нарешті зачали працю наново, показалось, що підстави памятника заслабі, аби удержати такий великий тягар. Приходилось або зачинати все наново або покинути діло зовсім. Тоді явився один військовий інжінір перед комісією, що мала доконати сього діла і каже: **„Панове! Чую, що ви в клопоті, що підстави памятника заслабі. Припоручіть справу мені. Я усуну стару підставу, дам нову, ширшу, сильнійшу, глибшу. Дам вам підставу, що буде міцна як скала, що вдержить памятник, хоч би як високий та тяжкий. Що більше, я зроблю все так, що з місця не рушу тих двайцять тисяч тон мармору, що тепер там стоять!"** Йому припоручили справу і він доконав, що обіцяв. Богато було праці; праця забрала богато часу; коштувала богато гроша. Плиту за плитою зі старої підстави усунено; нову плиту за плитою ставлено на місце усунених, поки не поставлено міцного фундаменту. І нині памятник Вашингтона, пятьдесять тисяч тон білого мармору, взносить під хмари горде чоло, як скала опирає ся вітрам, бурям та громам, гідний памятник так для талану інжініра, що клав його підставу, як і для батька Американської Юнії, сеї великої країни!

Оттакого памятника потребує український народ в Америці. Має се бути щось величного, могучого, міцного, незломного; щось, що нагадувало-б незломну силу 40-міліонового великана. Сей памятник має мати здорові підстави, ціпкі фундаменти, щоби будова, на них оперта, перестояла напасти людської злоби і удари недолі. А такий памятник українському народови буде здвигнений в Америці, коли тут повстане **одна, одинока, сильна запомогова організація всіх Українців в Америці.**

Замітка. — Ціна сеї книжки, яка обіймає 214 сторін друку, виносить 20 центів, а з пересилкою 25 центів. Можна дістати її в книгарні „Свободи".

ПРЕДСТАВНИКИ ЛЬВІВСЬКОГО УКРАЇНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КОМІТЕТУ ВІДВІДУЮТЬ УКРАЇНЦІВ В ПОЛЬСЬКІЙ ВЯЗНИЦІ.

(З львівської газети „Громадська Думка").

Голова Українського Горожанського Комітету **Др. Степан Федак** з членом Комітету **Піпчинською і Гусаковською** відвідали в дни 29. серпня с. р. наших політичних вязнів у **Вісничи.** Делеґати приняті вічливо командою вязниці мали нагоду ствердити тяжке положенне увязнених. Бо, якнебудь стараннем Команди про поправу харчів вдалося в дечім поправити щоденну страву, то всетаки сим не дасться удержати здоровим вязня. Звісно, що устійнена реґулямінами вязниць порція денного харчу не заспокоює потреби такої одиниці, сказаної на відокремленне від світового руху. Та до сього браку долучується ще й друге лихо. **Побут в келіях, в яких світла дуже скупо, в яких постійно є вогко і доскулююче зимно, в котрих надто є переповненне, все се спричинило сумний стан здоровля увязнених. Всі бліді, вихуділі зраджують ознаки туберкул і анемії.**

Команда на просьбу делеґатів дозволила пояснити вязням ціль прибуття, повідомити їх про заходи Комітету щодо їх звільнення та роздати між них дари від Комітету в харчах, милі та тютюні.

Дальше, сконстатувала делеґація, що подання, які за кождого вязня вніс Комітет до Ґенеральної Адютантури о даровання їм решти кари, є в ході полагодження, а деякі віднесли вже пожаданий успіх.

До Вісніча вислано також зі Львова Гуцулів і инших людий, що остають в слідстві під львівським військовим судом. З огляду на се, що вони є арештантами, дозволено делеґації говорити тільки з деякими в присутности судії, і тільки про їх личні бажання.

Наконець, заявила Команда, що сим арештантам може Комітет доповняти, зглядно поліпшувати харч раз кождого тижня; зате вязням (зглядно вже засудженим) лише остільки, оскільки позволяють на се приписи вязниці. На се полишив Комітет відповідні фонди.

Делеґацію поінформовано, що слідство в справі Гуцулів є близке покінчення.

В обороні цеї шляхецької тюрми виступив нікчемний панський запроданець, головний отаман, з цілою сфорою подібних до нього авантурників. Їм жалко стало польської шляхти, польських панів, польських жандармів і єзуїтів, польських шибениць і польських таборів смерти, в яких до нині гинуть тисячі невинних жертв.

Цей безсоромний шляхецький кловн мав чоло видати в порозумінню з польською командою відозви до населення Східної Галичини, яке продав за ціну особистих користей шляхті, — і її посіпакам, щоби воно вступало в ряди петлюрівської армії ратувати своїх безжалосних панів. Він хватався всяких аґітаційних засобів, щоби потягнути обездолений люд на свою і панську сторону. Але народ плюнув на нікчемника, підлого зрадника! Тоді він зачав брати його насильно, рекрутувати, переслідувати, забирати худобу, яка ще осталась по польських жандармських бандитах, бити, і на взір шляхецьких опришків, наводити ріжні страхіття. Він мусів уживати усіх заходів, щоби оборонити Східну Галичину для польської шляхти, для вшехполяків, де би вони могли справляти над бідним українським населенням свої патольоґічно-шовіністичні орґії.

Польсько-шляхецька банда тремтіла за Східну Галичину, вона боялась стратити її, бо занадто засмакувала в крові українського працюючого люду і для неї утрата Варшави була менше болюча, чим втрата цего куска землі бо, як пише „Ґазета Вечорна", „за приналежність Варшави з рештою краю до польської держави можна бути спокійним мимо всіх періпетій війни. Инакше мається справа зі Східною Галичиною. Вороги і приятелі квестіонують наше право до її посідання. Коли би ми її тепер випустили військово з рук, можна сказати сміло, що втратимо її безповоротньо".

Ну, що-ж український хаме, головний отамане? Ти стривожений повищими міркуваннями шляхецької зграї! Тому борони дальше Східньої Галичини для шляхецьких опришків, проливай кров українського селянина і робітника і виливай її на жертвенник шляхецької історичної Польщі, вонючої тюрми українського і польського трудового люду, висмоктуй всі його життєві сили на потіху твоїх шляхецьких хлібодавців, але знай, що перед гнівом караючого люду, ти не втічеш!

СОБАЧА ВІРНІСТЬ.

(З віденської „Нової Доби" з 28-го серпня, 1920).

З собачою вірністю, гідною кращої справи, боронить нікчемний лакей Петлюра і його отамання своїх панів, польських шляхтичів перед революційними українськими і російськими арміями.

З военних звітів читаємо, що військові частини ген. Павленка, Удовиченка і инших отаманських гончих собак, по „геройськи" здержують в Галичині поступи червоних українських і російських салдат, заслонюючи праве крило польсько-шляхецьких військ.

Український отаман дрожить о цілість своєї опікунки, шляхецької Польщі, та проливає тягом кров українського селянина і робітника. Він цеї крові багато вже пролляв — пролляв не ріки, а море — в боротьбі з українською і російською революцією, в боротьбі з українським селянством і робітництвом для своїх петлюрівських інтересів, в обороні інтересів польського поміщика, езуїта і жандарма на Україні, в обороні світового капіталу і світової реакції.

Для лакомства нещасного, для почестей і „слави" продав він українського селянина польському панові, який увійшов на Україну під охороною штиків польських леґіонерів, щоби за цю ціну дістати з шляхецьких ласкавих рук ґетьманську булаву. З другої сторони, головний отаман, вислугуючися польським шляхтичам, кинув їм на пожертя Східну Галичину, Холмщину, Підляшя, часть Волині і Поділля, добуваючи собі цим безсмертну заслугу і славу в будові шляхецької, імперіялістичної історичної Польщі.

Виданий таким чином на поталу польським ступайкам, український трудовий люд Галичини переніс за короткий час панування польського канчука пекло мук, безмежне море горя та пролляв потоки сліз і крові. Важко найти в історії плянтаторської політики розбишацьких імперіялістичних держав подібні приміри, де би з такою безцеремонністю, безсердечністю, нелюдскістю, бандитизмом і звірством знущалися над душею і тілом поневоленого народу, як це робили польсько-шляхецькі культуртреґери з українським народом в Східній Галичині. Вони масово вимостили свої шляхецькі тюрми трупами невинно замучених, голодом і штучно насаженою тифозною смертю помордованих невинних людей, вкриваючись вічною ганьбою бестійських опричників, яким під пару їхні братанки християнські мадярські бандити; вони безжалосно порозстрілювали і умаіли шляхецькі шибениці тисячами невинних селян, що масами гинули тільки за це, що вони Українці. Під опікою „найшляхетнійших" і богом „вибраних" польських панів зникали в полумях цілі українські села, підпалювані рукою польського жандарма, щоби штучно зробити з Східньої Галичини пустиню, яку можна би було скольонізувати польським хлопом, що у „визвольній" Польщі гинув з голоду тоді, як його пани-поміщики міліони крали і вивозили за границю. Таким кольонізаційним способом польські натріоти хотіли розтягнути Польщу аж до „моржа".

Про люті переслідування робітництва по містах, про замикання шкіл, про викидування українських професорів з вищих шкіл, про замикання просвітних товариств, про виголоджування інтеліґенції і т. п. нема що й згадувати, бо це належить до звичайного репертуару польсько-шляхоцького панування над українським трудовим людом Галичини, вже від давна.

В такім краю опинився робочий народ галицької України, завдяки політиці диктаторів, а край цей припечатав остаточно шляхецький кловн, головний отаман Петлюра.

І чи-ж дивно, що знеможений народ рвався до визволення, тухньо мріяв про скинення лютих шляхецьких кайдан?

Одинокою надією, одинокою опорою в його стремліннях — вийти на тихі води, на ясні зорі, були його червоні українські і російські брати, большевики, які розгромивщи польсько-петлюрівські полчища на Правобережній Україні, зближалися до границь Східньої Галичини, до краю стону і мук, до країни прокляття і сліз, щоби вирвати окривавлений народ з тяжкого ярма його вікових ворогів, шляхецьких катів. І народ ждав їх приходу зі щеміттям своєї наболілої дужі, ждав і із затисненими зубами переносив всі знущання шляхецьких бандитів. І визволенці прийшли; прийшли з побідними червоними прапорами і почали розбивати шляхецьку тюрму, в якій каравсяя нещасний трудовий люд Галичини.

ЩО ДІЯЛОСЬ В ТЕРНОПОЛІ?

(З львівської газети „Громадська Думка").

Дня 18. серпня с. р. відбувся в Тернополі перший зізд представників сільських революційних комітетів. Було присутних 106 людий, представників 60 сіл. Зізд отворив голова тернопільського ревкому **проф. Федь Замора** і обяснив ціль зізду. Головою зізду вибрано Замору. Привіт від червоної армії виголосив **Ассельберг,** а від комуністичної партії **Маньковський.** Маньковський прочитав реферат на тему: „Що таке радянська власть?". Відтак зізд перейшов до обговорення біжучих справ. Делегати вислухали звідомлень завідуючих відділами повітового ревкому про діяльність і завданне відділів ревкому. Вкінці, делегати у своїх справозданнях з місць інформували про положенне в повіті і висловили домагання **своїх місцевих ревкомів.**

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

LXIV.

БОФАЛО, Н. Й.

Поважані Делегати 15-тої головної конвенції У. Н. Союза. Приїздіть з добрими думками, аби не зруйнувати нашої організації У. Н. Союза, але піднести її і скріпити. Я подаю пару своїх проєктів.

1. **Член,** коли приступить до У. Н. Союза і платить через 4 роки по чотирох роках повинен дістати опуст. Я мишлю, що тоді ми могли би дістати більше членів до нашої організації, бо як ми будемо триматись далі такої системи, то наш У. Н. Союз ніколи не зросте, але буде стояти слабо.

2. Щоби **кошти конвенції** були оголошені в „Свободі", кождого делегата осібно, кілько кому виплачено. Послідних разів кошти були оголошені в загальній сумі і ніхто не знав, на що виплачено і кому.

3. **Конвенції** мають відбуватися що 3 роки.

4. Щоби головний уряд вибрати новий, а старим урядникам дати відпочинок.

5. **Календарі** мають бути покриті коштом головної каси.

6. **„Свобода"** має виходити 3 рази на тиждень в робітничім дусі, без оголошень; а не так як доси.

7. **Головний уряд** визичує гроші на моргечі на 5 процент. Я не знаю, чи є які банки тут в Америці, щоби в тім часі визичали гроші на 5 процент.

Андрій Ґрех,
делеґат від. 127 У. Н. С.

LXV.

МІКІСПОРТ, ПА.

Поважані члени делегати на 15-ту головну конвенцію У. Н. Союза!

Просимо застановитись над кількома точками нашого проєкту. Ми члени 132-го відділу на звичайнім мітінгу, котрий відбувся на дни 12. с. м., на нараді і по переглянеженню статута У. Н. Союза, прийшли до заключення, **щоби деякі параграфи були доконче змінені або поправлені.**

1. **97 параграф** говорить, що головний уряд може занначувати помічників секретарям в їх офісах, а секретарі можуть приймати помічників і самі мають право їх віддаляти. Ми вважаємо, що помічників секретарям цілком не потрібно, бо там нема тільки праці, щоби ще головна каса оплачувала помічників.

2. **§ 167.** говорить, що за утрату 3-ох пальців на руці член дістає $50.00, а за утрату цілої руки $100.00, за утрату всіх пальців на обох руках $150.00, за утрату стопи $50.00, за утрату ноги $100.00, за утрату обох ніг $150.00, за утрату одного ока $50.00, за утрату обох очий $100.00. Ми вважаємо, що така запомога не відповідна для члена, котрий стоїть кільканайцять літ в У. Н. Союзі і платив і еще буде платити. Він хиба мусить іти за жебраним хлібом по вільній землі Вашингтона. Ми пропонуємо, щоби член за утрату 3-ох пальців діставав $100.00, а за утрату руки, ноги або ока має член дістати $200.00 з фонду бідних; а за утрату обох рук, ніг, або очий має головна каса У. Н. Союза виплатити його ціле посмертне. Фонд бідних можна побільшити з 5 центів на 10 центів. Тож просимо світлу конвенцію і поважаних делегатів, щоби той параграф в статуті був змінений, а тоді наша дорога організація У. Н. Союза значно поліпшиться як той 167 § увійде в життє.

3. **§ 227** каже, що як член німре, а має грамоту обдовжену, то його спадкоємці дістануть тільки посмертного, кілько назначено в грамоті. Ми просимо світлу конвенцію і поважаних делегатів, що вже би час тоті ліни знести і дати старшим членам нові грамоти, не обдовжені, бо є такі члени, котрі є **членами більше як по 20** літ і платять свої належитости, а, не дай Боже, на них смерти, то хиба мали би на похорон, а родина не мала би нічого і тоді бідна вдова і сироти проклинали би свого батька і У. Н. Союз. Отже панове делегати повинні над тим § добре застановитись і подумати.

За уряд тов. „Запорожська Січ", від. 132 У. Н. С.:

Дмитро Сова, предс.,
Григорій Куницький, касієр,
Василь Кочкодан, секр.

LXVI.

Н. С. ПИТСБУРҐ, ПА.

Пару слів передконвенційного проєкту.

1. Щоби наш У. Н. С. став раз народнім робітничим Союзом пропоную, щоб конвенція не зачинала з **церковними церемоніями.** Нашо час тай гроші тратити, і ще піп дасть палку промову, щоби делегатам закрутити голову.

2. Щоб **уряд** У. Н. С. вибрати цілком новий; нехай другі попрацюють для добра українського робучого люду.

3. Щоб **„Свобода"** виходила надалі 3 рази на тиждень, і нехай редагується з поступом часу, так як робітництво потребує, тай без великих оголошень докторських і капіталістичних; які ми богато разів находили в „Свободі".

4. Щоб **уряд** не мав права закладати всіякі комітети та їздити і тратити робітничий гріш і давати на фонди, котрі є проти революції.

5. Коли **член** стоїть довгі літа в Союзі, щоби дістав якийсь процент від своїх гроший. Тимто більше будуть вступати до нашої організації.

Іван Маляник,
член від. 53. У. Н. С.

LXVII.

ВАНДЕРҐРИФТ, ПА.

Даю під розвагу конвенції У. Н. Союза отсі гадки:

1. На випадок **хороби члена,** котрий платить кільканайцять літ, аби не тратив до трох місяців членських прав, як не заплатить вкладки. Найлучше дати реченець до 6 місяців.

2. Щоби панове делегати обдумали і новий уряд памятав, **що як якиЙ комітет завязується до помочі рідному краєви, аби лучше пильнували того гроша, котрий ми чорнороби дали і даємо на поміч нашим братам. Так не чуєм, чи наші брати дістали, тілько одиниці свої кищені мабуть в Ню Йорку наповнили.** Нарід згіршений через такі комітети як були да тепер. Їх мали ми кілька, як „Федерація", „Українська Рада" і У. Н. Комітет.

3. **„Свобода"** щоби виходила яко дневник без докторських оголошень; і на будуче, аби наша організація не підпирала таких патріотів як п. Семешко і п. М. Січинський, котрі опісля відносяться ворожо до нас усіх, що їх підпирали.

Желаю щасливого успіху, панове делегати на 15т-у конвенцію У. Н. Союза! Нехай живе вільна самостійна українська народня республіка!

Лев Білик,
член від. 110 У. Н. С.

LXVIII.

БАЛТИМОР, МД.

Навпіла хвиля, де з усіх місцевостий як відділи так і поодинокі члени У. Н. Союза висказують в органі „Свобода", свої погляди про добро та розвій У. Н. Союза на будуче. Так і відділ 320 хоче висказати свої гадки.

1. Вже на самім початку статута У. Н. Союза в параграфі 5 есть сказано: **„Єдинити братньо всіх Українців і їх потомків, замешкалих в Америці без огляду на їх політичні чи релігійні переконання** і т. д. Ану пригляньмося, чи много зділано від послідної конвенції, після сего клича з параграфу 5? На жаль дуже мало. Помимо сего, що головний уряд У. Н. С. не робив ріжниці в приниманню членів до У. Н. С., тай так дуже мало признаки зроблено. А се вже розуміється задля тої причини, що головний уряд У. Н. С., немного зважаючи на так гарний клич параграфу 5, вже майже від самої конвенції в Гаризбургу, Па., переходив в ріжні партії, комітети, та Екщенчі, так як та филя на морю колисався на в сісторони, а про параграф 5 та про ухвали з конвенції в Гаризбургу, Па., майже забув. ну, і дійсно тимсамим чейже не кривдив організацію.

2. Головна **екзекутива** повинна бути ограничена певним правом, щоби не могла наставляти та присвоювати собі прав до видавання гроша з каси У. Н. С., чи то на непотрібні права в судах, чи які то не були-б инші видатки.

3. Головні **урядники** не мають зміняти собі платні, коли їм захочеться, що тільки мають бути за ту платню, яку їм головна конвенція признає, а як їм замало по конвенції, то нехай внесуть резиґнацію, а тоді трафляться другі, що займуть опорожнені місця і обстануть на старій платні.

4. Вибрати цілий новий **уряд,** а старий нехай вже відпічне.

5. **Конвенція** повинна відбуватись що чотири роки, а не як декотрі з делегатів пропонують 2 роки, бо то задвеликий кошт з каси а не велика признака, бож і так екзекутива відбуває засідання річні, то вистарчають до вирівнювання пильнійших справ.

6. Слідуюча **конвенція** повинна відбутись у своїм власнім домі в Джерзи Сіти, Н. Дж., тому що кошт конвенційний о много зменьшився би; а як ні, то в Балтимор, Мд., позаяк се о много гарнійше місто як неодно з попереднійших, де вже конвенція відбувалась і притім таньше, а також немало заінтересувалося би американський загал задля близкого поселення від Вашинґтону, бо тільки одногодинною їздою електричною карою.

7. **Календар** У. Н. С. повинен видаватись на кошт головної каси У. Н. С. яко дарунок новорічний, і повинен бути розісланий найдалі до кінця січня (а не як дотепер було, що і не диво, що ще відділи довгують за календарі).

8. **Часопись „Свобода" повинна виходити яко денник на чотири сторони,** але розуміється без усяких клевет та всякого рода оголошень, котрі під прибраним іменем „Українець впроваджують українських робітників не до малих страт і знеохочення читати таку часопись. Ось як в 94 числі „Свободи" сказано, що „Свобода" не виходить за жебрані гроші, то і дійсно що не маю потреби жебрати всякого рода оголошень, але занятись Вам панове Редактори, більше щирішою працею і просвітою. Тож, панове делегати, до діла! Прибудьмо з добрими думками, щоби те все вирівнати і переробити, котре [illegible] виходить в користь як У. Н. С. так і дотичним відділам і членам. Хай живе і розвивається наша організація У. Н. С.

За уряд від. 320 У. Н. Союза:

Стефан Потирай, предсідатель,
Михайло Дмитрів, секретар,
Петро Мармаш, кас. і заст. дел.
Йосиф Дурдела, делеґат.

LXIX.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Мої проєкти такі:

1. Щоби **Конвенція** відбувалася що 4 роки, і щоби відбувалась на се, аби поліпшити долю членам Союза. Бо минувші конвенції цілком не зробили нічого ліпшого про членів. іно ще погіршували. І чим рік що Союз мав би збільшуватись, то почав зменьшуватись.

2. Щоби **уряд** вибрати новий, і щоби людий вибирати відповідних до того, молодих, охочих до праці, знаних більше з їх поведення.

3. Щоби **„Свобода" виходила яко дневник, як можливо в найбільшім обємі, без ніяких оголошень. А як оголошення виплачуються, то щоби видавати о дві сторони більше на оголошення дрібним друком. Аби „Свобода" надалі так не виходила як дотепер, що мало що є в ній читати, бо тим вона тратить передплатників, але щоби стала поступовою часописю; аби подавала більше відомостий як із рідного краю так і зі Злучених Держав, та щоби подавала які повісти і вісти про робітничий рух. Тим вона приєднає більше передплатників і лекше буде про неї а таньше про членів У. Н. С.**

4. Щоби **календар** видавано коштом головної каси У. Н. С. яко дар про членів, але не як дотепер видавано коштом членів, і ще як чоловік і жінка стоїть у Союзі, то мусять брати два календарі, а потому викинути „автсайд", бо розуміється два календарі не треба однакових; повинен вистарчити оден, таксамо як повинна вистарчити одна „Свобода", бо дві „Свободи" таксамо не треба про чоловіка і жінку. Тим можете заощадити трохи і члени більше будуть вдоволені.

5. А найбільше, **щоби подбати за се, аби всі організації як У. Н. С., У. Робітничий Союз і Провидінне злучити в одну сильну організацію. Але за се мусять дбати більше члени сих Союзів, як з У. Н. С. таксамо і в У. Р. Союза та з Провидіння, бо урядники і редактори сих організацій не будуть за се дбати, бо їм не розходиться о поліпшеннє організації і добро членів але о їх „дзяби", щоби не потратили. Коли би всі ті організації злучились до купи, то могли би вистарчити меньші вкладки про членів і така організація могла би видавати великий дневник за тісамі гроші, і не було-б нарікань, що усе дорожіє.**

Меньше Союзів, меньше кирині, а більше добро могло би бути про Українців тут в Америці.

Бажаю як найліпшого успіху делеґатам для добра нашої організації і полекші про членів.

Л. Демчик, член від. 44 У. Н. С.

LXX.

ДІТРОЙТ, МІШ.

1. У **„Свободі"** завважую богато непотрібного матеріялу а іменно, десятки оголошень корабельних агентів, котрі уганяються за добичею. Далі ті годинникарі та доктори, то знов ті, що продають лічниче вино і всякого рода инші. Через ті оголошення нема місця написати щось цікавого і потрібного для збільшення знання нашої читаючої громади. Томуто є так богато нарікань на газету „Свободу", і тим люди відкидаються від Союза, а також повідають, що волять платити що до Союза, а на газету ні. Зате наші товариства так мало мають новоприступних членів. Друга річ, для тих, що мешкають разом в однім домі яко фамілія а є разом в Союзі, то їм дві або три примірники газети цілком не потрібно, бо вистарчить тільки одна. Отож я тої гадки, щоби для тих фамілій в тих трошах, що коштує на рік газета „Свобода", висилати поучаючі книжочки з бібліотеки „Свободи", хоч би і з доплатою раз в місяць.

2. **Щодо календаря на 1921 рік, то нехай редакція більше постарається о матеріял з історичними оповіданнями, бо з минувшого року дуже мало їх було, так що на той рік відняла кождого охота брати. Також нехай редакція на сей рік подасть всіх приступних делеґатів на головній конвенції з кождого відділу і місцевости, імя і назвиско, і повинна бути знята фотографія на головній конвенції та поміщена в календари на 1921 рік.**

3. Ще слово в справі **статута.** Трафляється, що член захорує і він побирає призначену належитість, поки не виздоровіє. Але коли трафиться що член хорий місяцями і платить до Союза а товариство невелике, так йому товариство не може запомоги дати грошевої далі як до шість місяців, а як член і далі хорий то повинен вже головний уряд Союза якусь запомогу грошеву йому виплачувати.

На сім кінчу і сподіваюся, що делеґати на конвенції полагодять добре усі справи, аби направити все на ліпше розвиттє і свободу українського народа в радянській Україні. З привітом товариським

Омелян Сендеґа,
делегат тов. „Подільська Січ", відділ 142 У. Н. С.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

(З львівського дневника „Громадська Думка").

(Ад) Супроти великих поступів червоної армії в боротьбі з сильною, здисциплінованою та добре виеквіпованою польською армією — цікаво буде приглянутися організації червоної армії. Як відомо, червона армія творилася на руїнах царської і вже сам факт її утворення в 4-тім році війни свідчить, що творилася на основах зовсім инакших, як дотеперішні армії.

Червона армія це армія політична. Кождий червоноармієць має всі тіж права, що кожний горожанин. Він бере участь у виборах до рад. В армії не має нерівности. Простий червоноармієць і командант армії це собі рівні, в службових та позаслужбових зносинах звертаються до себе через „товаришу" в службі додається лише назву команданта, напр. „товаришу полковий". Ніяких ступнів у червоній армії не має, є лише посади, які занимається відповідно до знання та здібностей і за які в міру зросту праці та відповідальности дістається вищу платню. О скільки хтось надається на якогось команданта, то без огляду на його суспільне становище чи образування його назначується. Коли з вибухом жовтневої революції російська інтеліґенція засаботувала, большевики зорганізували свої „курси красних командиров" (червоних старшин). Ці курси робили в короткім часі з ледви грамотних людей нзаменитих спеціялістів у військовому ділі. Не диво, що напр. військами проти царського генерала Денікіна та инших проводив з большевицької сторони слюсар і — проводив добре.

Командний склад (старшини) не носив до недавна ніяких відзнак. Недавно стали носити відзнаки: на червонім полі на рукаві нище ліктя золота пятикутня велика звізда, а під сподом відповідно до становища число „кубів" (малі золоті квадрати) напр. сотенний два, курінний три, тощо.

На чолі армії стоїть революційна військова рада республіки (реввоенсовет) в Москві, в якої склад крім старих царських генералів входять Троцький, Зіновєв і ин. комуністи. Для України є подібна рада в Київі. В цілій армії є дуальний систем; значить в кожній частині від команди армії до куріня включно є два команданти: командант і військовий комісар, званий скорочено всюди військомом, (военком), а в курінях політкомом (політичний комісар). Командант (бувший царський генерал чи старшина) має голос як спеціяліст, себто в справах чисто тактичних. І то його накази без підпису комісаря неважні. На випадок, як комісар підозріває, що командант затіває зраду або щось шкідливе взагалі інтересам робітничо-селянської держави, має право негайно арестувати його та поставити тимчасово иншого або аж до назначення вищою владою иншого переняти сам командування.

Отже комісар має широкі повновласти — тому він мусить бути членом комуністичної партії Росії або України. Його обовязком є в першій мірі уважати на ділання командного складу, щоб були виконувані всі накази, піддержувати дисципліну, інколи в потребі самому світити прикладом хоробрости та заохоти червоноарційцям. Він є політичним провідником частини. Під його наглядом відбувається політичне освідомлення (очевидно в комуністичному дусі) та просвіта. До помочі має він політичних робітників та політичні відділи з бібліотеками, газетами тощо. — Як моральна допомога комісареви служать комуністичні гуртки по сотнях (комячейки). Це те, що тримає щільно частини в купі. Для вдержання ладу істнують виборні сотенні і полкові товариські суди. Як третя інстанція за великі проступки карає Революц. Трибунал при командах армій. Для комуністів є виборні партійні суди.

Стільки в грубих начерках про організацію червоної армії. Всякому видно, що значіння такого, як їм хоче приписати польська преса з соціялістами на чолі, царські генерали не мають. Инша стаття, коли генерал є одночасно комуніст. Тоді він в першій мірі руководиться програмою і його думка напр., що армії в розгоні перед остаточним розбиттям ворога не можна здержати — має подвійну вагу.

ЦЕРКОВНИЙ БОЛЬШЕВИЗМ.

Свойого часу багато писалося про національно-церковний рух в Чехії. Тепер появився подібний рух у Німеччині. Називають його „церковним большевизмом". А виступив з ним не сектат, не священик, тільки славний математик і фізик, проф. техніки з Бравншвайгу Ганс Вітте. Він написав книжку „Нова німецька віра", в якій виступив проти всіх християнських віроісповідань, хоча сам признається до християнства. Словом, заповідається нова реформація. Вона подібна до діла Лютра і своєю стихійністю і своєю формою. Оповіщено вже 99 тез нової віри. Наведемо тут для прикладу перші тези: 1) Є Бог. 2) Бог не сотворив землі перед 6.000 літ. 3) Не зробив цього в шістьох днях. 4) Ніколи не ходив по землі. 5) Ніколи не балакав з людьми. 6) Ніколи не робив чарів, ні чудес на землі. 7) Не робив цього ні з власної ініціятиви, ні на прохання людий. 8) Не робить чарів і сьогодня. 9) Не мешкає в небі. 10) Не мешкають там ніякі ангели. 11) Не сходять ніколи на землю і т. д. Цей рух викликав велике одушевлення. Прелеґенти викладають про нього в переповнених салях. В народ зачинає він запускати коріння, бо ширять його з великим запалом і в дуже популярній, хоч науковій формі. Особливу увагу звертають на чистоту й красу німецької мови. Апостоли нового руху стверджують, що безбожність обхопила вже не тільки інтеліґенцію, але й простий народ. А причина цього в трусливости й нещирости всіх церков; їх занепад вже давно доконаний в нутрі, а внедовзі довершиться й на зовні, зовсім формально. І вкінці вони кажуть, що віра в Бога мусить годитися з наукою. Словом — спроба повторити в зміненій формі рух Лютра.

(„Воля").

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ОПОВІЩЕННЄ.

THE CITIZENS' BUREAU

Old Court House, Cleveland, Ohio.

FREE CITIZENSHIP CLASSES

THE FREE CITIZENSHIP CLASSES of the Citizens' Bureau will open beginning the week of September 26, 1920. These classes are instituted for men and women of foreign birth or parentage who have taken out first papers and wish assistance preparatory to the final examination for second papers. Classes will be held once a week, meeting a sindicated in the following schedule. When the men in these classes, in the opinion of the teachers, are qualified for their examination, a certificate will be issued as evidence of their preparation to become American citizens.

EVENING CLASSES FROM 7 to 9 P. M.

EAST SIDE

Alta House, 12510 Mayfield Road—Thursday
Broadway Library, Broadway & E. 55th St.—Monday and Wednesday
Collinwood Jr. High, St. Clair and Ivanhoe—Wednesday
Corlett School, Corlett and E. 131st St.—Wednesday
Eagle School, Eagle near E. 9th St.—Friday
Goodrich House, 1420 E. 31st St.—Monday
Harmon School, Woodland cor E. 20th St.—Thursday
E. 79th St. Library, 1215 E. 79th St.—Friday
Miles Park Library, E. 93rd and Miles Ave.—Wednesday
Nativity of B. V. M., 96th and Aetna Road—Monday
Quincy Library, E. 79th and Quincy Ave.—Monday
Rice School, E. 116th cor Buckeye—Tuesday
St. Clair Library, St. Slair and E. 55th St.—Monday and Wednesday
St. Mary's Assumption Hall, 11519 Holmes Ave.—Tuesday
South High, Broadway and Fullerton—Wednesday
Woodland Library, 5806 Woodland Ave.—Monday and Wednesday
Woodland Bath House, 9206 Woodland Ave.—Monday and Wednesday

WEST SIDE

Brooklyn Library, W. 25th and Mapledale—Tuesday
Carnegie W. Library, Fulton Rd. and Bridge St.—Tuesday and Thursday
Edgewater Library, 7434 Detroit Ave.—Monday
Gilbert School, W. 58th and Storer—Tuesday and Thursday
Jefferson Library, 850 Jefferson St.—Tuesday and Thursday
Harrison School, Dowd St., Lakewood—Wednesday
Lorain St. Library, 8216 Lorain Ave.—Wednesday

For men who work at night a special class will be held at the Citizens' Bureau, Old Court House, on Wednesday morning at 9 A. M.

The Citizens' Bureau will be open every Thursday evening from 7 to 9 P. M. to assist men in filling out their naturalization applications, to furnish them with information on citizenship and immigration, to give advice and adjust complaints.

The Bureau is open daily from 9 A. M. to 5 P. M. week days, and 9 A. M. to 1 M. on Saturdays.

G. A. GREEN, Director.

Imperfect in original

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ.

Перше засіданнє повного зібрання Центрального Виконавчого Комітету відбулося 23. травня.

На засіданню було гостями богато членів 4-го зїзду рад, котрі ще не розїхалися з Харкова.

Серед членів Ц. В. К. чимало таких, які приймали участь в роботі першого, другого й третього зїзду Рад.

Вибори Голови.

Петровський відкриває засідання й пропонує вибрати голову й президію Ц. В. К.

Головою одноголосно вибирається приседія з 7, членів в слідуючому складі: Шумський, Мануїльський, Ермощенко, Кабаненко, Казимірчук і Затонський (Оплески).

Затверджується слідуючий програм засідання:

1. Затвердження складу уряду, 2. Програм найблизшої практичної роботи Ц. В. К. і Уряду, 3. Закон про президію Ц. В. К. Рад, 4. Затвердженнє найвисшого Революційного Трибуналу і 5. Про мобілізацію членів 4-го Зїзду Рад.

Затверджується слідуючий склад Уряду: Голова Ради Народніх Комісарів і Народній Комісар закордонних справ — Раковський, Народній Комісар по внутрішнім справам Антонів, Уповноважений Наркомпраці — Глібів, Нар. Ком. Продовольчих справ — Владимирів, Нар. Ком. Земельних справ — Мануїльський, Голова Промислового бюра — Чубар, Нар. Ком. Охорони здоровля — Гуревич, Нар. Ком. Освіти — Гринько, Нар. Ком. Юстиції — Терлецький, Уповноважений Наркомфіна — Туманов, Уповноважений Наркомпоштель — Дяк, Наркомпуть — Ксандров, Нар. Ком. Робітниче-Селянської Інспекції — Скрипник. Начальник усіх Ціка на Вкраїні — Манцев.

Промова Раковського:

Слово про програми найблизших практичних вчинків Ц. В. К. і Уряду дається Раковському, котрий оголошує слідуючу деклярацію.

„Не дивлячись на 2½ роки безперервної боротьби, пролетаріят України повинен знов братися за ті заходи зміцнення диктатури пролетаріяту, які в Радянській Росії вже давно переведені в життє.

Боротьба з контрреволюцією й буржуазією.

Він повинен боротися з кулаками, які за час горожанської війни стали дуже нахабними, з петлюрівщиною, яка підносить голову, й буржуазним і спекулянтським населенням в містах. В найбогатшій, найбільш родючій країні Европи — Україні, робітники не забезпечені навіть мізерним пайком. Першим завданнєм радянської влади є — закріпити політичні й економічні позиції пролетаріяту, піднести рівень його добробуту, дати йому необхідну кількість хліба, широко організувати громадське харчуваннє, одягти й обути пролетарських жінок і дітий, помістити їх в ясних, видних домах, дати дітям — радости й будучій опорі радянської влади вистарчаючий додатковий пайок, а також звернути увагу на правильне постачаннє пайки родинам червоно-армійців в місті і в селі.

Допомога сімям червоноармійців.

Війна з польськими панами тільки що починається, війна не на життє, а на смерть, війна затяжна, героїчні жертви якої починають заповнювати шпиталі й лікарні. Задля досягнення усіх висше згаданих мет Центральний Виконавчий Комітет, обраний IV. Зїздом Рад Робітничих, Селянських та Червоноармійських Депутатів України, вважає за негайну необхідність:

Доручити президії Ц. В. К. і Раді Народніх Комісарів на протязі 3 днів намітити ті заходи, проведення котрих у життє повинно дати: а) Нормальне забезпечення робітників пайком; б) Розвиток системи громадянського харчування, так щоби крім пайка, робітники усіх заводів, фабрик та предприємств, а також радянські службовці могли одержувати дешеві горячі обіди; в) Вжити негайних заходів поліпшення дитячого харчування, через утворенне необхідного для цього запасу продуктів і заведення дитячих карток; г) вжити заходів для розселення робітників по вигідних гігієнічних помешканнях; д) притягти як робітничі організації, так і широкі робітничі та селянські маси до справи допомагання хорим та пораненим червоноармійцям, а також допомоги родинам червоноармійців у місті і на селі. З сею метою не пізнійше 1. червня по всій Україні зорганізувати тиждень пораненого червоноармійця; е) Вжити спеціяльних заходів для поліпшення харчування ґарнізонів, шпиталів, лазаретів.

Для розвитку наказу IVго Всеукраїнського Зїзду Рад Центральному Виконавчому Комітету і Раді Народніх Комісарів про підлягання всеї діяльности радянської влади інтересам захисту, приюта, зміцнення фронту та тилу, — оголосити:

I. Мілітарізацію радянських установ.

Щоб досягти сеї мети, Центральний Виконавчий Комітет постановляє: а) по всіх радянських установах заводиться сувора військова дисципліна; б) усі народні комісаріяти і усі радянські установи обявляються мілітарізованими; в) службовці усіх радянських установ і предприємств не можуть по власному побажанню покидати служби без окремого дозволу відповідного Наркому, (це для службовців Народніх Комісаріятів і підлягаючих Народнім Комісаріятам радянських установ) — і без відповідного дозволу голови місцевого Виконкому або Ревкому — (для службовців инших радянських установ та предприємств); г) покидати службу, не питаючись на те дозволу Наркома, або голови місцевого Виконкома, або Ревкома, можуть службовці, що підлягають призві в червону армію і поступають, згідно загальним наказам Робітниче-Селянського Уряду, в розпорядження відповідних військових влад; д) виновні у нарушенню цих постанов притягаються суду революційного трибуналу, як дезертири; е) Наркомпроду доручається вжити заходів для поліпшення продовольчого становища радянських службовців мілітарізованих установ у тих межах, в яких це можливо.

II. Мілітарізація радянських партій.

Усім радянським партіям, для виконання постанов IV. Зїзду Рад надається обовязок увесь партійний апарат пристосувати до потреб війни. Нарушення сеї постанови членами радянських партій повинно каратися, як дезертирство.

Про Верховний Ревтрибунал.

По питанню про організацію Верховного Революційного Трибуналу виступає Шумський, котрий підкреслив, що в сучасний мент необхідний Верховний Революційний Трибунал. Від імени фракції комуністів большевиків Шумський пропонує відновити діяльність Трибуналу і запропонувати намітати президії Ц. В. К. склад його.

Після дебатів, пропозиція Шумського приймається одноголосно.

По питанню про мобілізації членів IV. Всеукраїнського Зїзду Рад слово дається Касіору.

„Товариші, мобілізація IV. Зїзду Рад була обявлена для того, щоб делеґати, як мобілізовані, занялись зараз одною працею — організацією народньої війни проти польських панів.

На президію було положене завдання розпреділити делеґатів і дати їм доручення, в звязку з загальною постановою. Ми повинні зараз доручити президії в найкоротшому часі по згоді з Ц. К. радянських партій поділити делеґатів і видати наказ Ґубеніяльним Виконкомам для негайного здійснення".

Пропозиція одноголосно приймається.

Петровський пропонує зложити на президію обовязки мандатної комісії, і вирішити питання про заняття в Ц. В. К.: вони будуть сесійними, коли засідання Ц. В. К. будуть скликувався в міру потреби.

Волін пропонує перейти до сесійної системи і доручити президії улаштовувати засідання Ц. В. К. через кожді 2 місяці. Приймаючи на увагу, що зараз богато делеґатів, членів українського Ц. В. К., входить в склад Всеросійського Ц. В. К., пропонує пристосувати сесійні засідання Всеукраїнського Ц. В. К. до сесій Всеросійського Ц. В. К. і призначати їх по можности перед останними.

Речицький знаходить, що засідання треба призначати раз в місяць, позаяк українська дійсність вимагає більшого звязку з місцями. Голосованнем приймається пропозиція Воліна. В екстремних випадках президія скликає надзвичайне засіданне. Перша сесія призначається на 20. червня.

По питанню про адміністраційні і дисциплінарні кари за неточне виконування праці, за неакуратне відвідування зборів, засідань і т. п. членів і робітників установ, ухвалено запропонувати президії Ц. В. К. обміркувати постанови Р. С. Ф. С. Р. від 20. березня про адміністраційні й дисциплінарні кари і змінивши згідно з їх умовами українськими, видати в найкоротшому часі.

Раковський пропонує, щоби маніфест до робітників і селян України IV. Всеукраїнського Зїзду Рад в означений день, наприклад в слідуючу неділю, був одночасно прочитаний в школах, клюбах і т. и. і в усіх військових частинах. Маніфест прочитати по українськи і по російськи. Пропозиція одноголосно приймається.

На цьому було закінчено перше засіданне Ц. В. К.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ЛАНКАСТЕР, Н. Й. Бр. св. Василія, від. 87, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальний мітінґ відбудеться 24. жовтня. На тім мітінґу будеться принимати нових членів до братства за половину вступного, а до У. Н. Союза після статута. Неприсутний член заплатить кару після братської ухвали. — В. Максимик, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в суботу 2. жовтня, о годині 7-мій вечером, в сали Укр. Н. Дому під числом 217-19 Іст 6-та улиця в Ню Йорку. Обовязком кождого члена бути присутним на тих зборах, бо будеться вибирати новий уряд. Кождий член має виповнити всі свої залеглости найдальше до 30. вересня б. р. — О. Плескун, предс.; К. Ґураль, кас.; М. Боднар, секр. фін.; В. Мартинів, секр. рек.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 47, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в пятницю, 22. жовтня, о годині 7-мій вечером. Кождий член має явитися на сей мітінґ, бо котрий не явиться і не виповнить свого довгу, то буде суспендований. А позамісцеві члени мають також прислати свій довг, щоби до них за кождий раз не треба було листів писати. — М. Адамчук.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. Тов. „Запорожська Січ", від. 206, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеться в гали Лайсіюм, під ч. 16 Мейн стр., точно о годині 2-гій пополудни. Проситься всіх членів, аби були на мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Кождий член повинен припровадити з собою хоч одного нового члена. Нових членів будеться принимати до товариства і до У. Н. Союза після статута. — Я. Шаравара, секр.

ПОДЯКИ.

Я низше підписаний складаю сердечну подяку У. Н. Союзови і Головним Урядникам У. Н. Союза, за виплаченнє мені запомоги з фонду убогих в сумі 50 долярів, і желаю нашій організації У. Н. Союзови, щоби зросла в десять разів більше як дотепер. Заразом взиваю всіх Українців, щоби вступали громадно в члени У. Н. Союза, бо ся організація єсть найстаршою і найліпшою організацією для цілого українського загалу в Злучених Державах. — **Григорій Кошельовський,** член від. 67 в Ансонії, Конн.

Я, член 229-го відділу У. Н. Союза, в Скрентон, Па., складаю сердечну подяку всім Вп. Урядникам У. Н. Союза за виплаченнє мені з фонду убогих $50, яко поратунок у моїй недузі. Я стратив у роботі ногу тай не можу вигоїтися вже два роки. На отсім місци складаю подяку всім членам нашої організації. Ви, Братя і Сестри, котрі ще доси не є членами У. Н. Союза, впишіться до него як найскорше, бо то є одинока українська правдива запомогова організація в Америці. При наближаючійся конвенції я Вам желаю, Панове Урядники У. Н. Союза: Дай Вам, Боже, здоровля і сили до праці, тую конвенцію найкрасше перевести та працювати для добра нашої організації і для нашого українського народу! — **Яким Мандрух.**

(Продовження з стор. 1-шої)

било нічого підчас недавної незгоди в металюргічнім промислі і не запобігло розрухам.

НЕЛАД В ІТАЛІЇ.

РИМ, 26. вересня. (Юнайтед Прес"). — Промислове положенне Італії погіршилося ще більше через спорадичні випадки насильства по цілім краю. Надходять суперечні відомости про постанову робітників зглядом віддання фабрик. Декуди робітники знеохочені безнастанним догляданнем фабрик та конечностю казати собі доставляти харчі до фабрик. Надіються, що з кінцем тижня ця справа буде полагоджена.

Тимчасом в Турині вибухли поновні розрухи. Робітники напали на поліцію, при чім згинуло що найменьше 9 людий, а ранено 20. Робітники узброєні в кулемети і кріси.

Жовніри, обурені нападом на них, кинули 6 підпальних бомб на будинок Палати Праці в Трієсті. Наслідком цего зорганізувалася товпа, яка пішла походом по місти і здемолювала редакцію соціялістичної ґазети „Пролетар".

З РІЖНИХ СТОРІН.

ЧУЖІ ГРОШІ НЕ ВІДЗИСКАЮТЬ СВОЄЇ ДАВНОЇ ВАРТОСТИ.

Професор Герберт Міллер з Оберлін Каледж вернув в неділю до Ню Йорку зі своєї подорожі по середній і полудне-во-східній Европі. Він звидів Чехословаччину, Румунію, Болгарію, Югославію, Австрію, Німеччину і там студіював економічні відносини. На підставі тих студий він прийшов до заключення, що в середній Европі революції не буде, бо люди вже взялися до праці і жнива були подекуди дуже видатні, кромі Австрії, де чути пригнобленнє.

„Американці, котрі закупили по дешевій ціні чужі гроші — каже Міллер — дуже заведуться, бо вони (чужі гроші) вже ніколи не вернуть до своєї давної вартости. Англія ще може піднести вартість свого фунта до попередної вартости, але иншим державам це не можливе.

АВСТРІЙЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗЛУКИ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ВІДЕНЬ, 20. вересня. (Прив. Тел.). — Німецькі національні товариства в силі яких 760.000 людий, устроїли сьогодня маніфестацію за злукою Австрії з Німеччиною і з протестом проти постанови версальського мира, яким прилучено міліони Німців до Чехословаччини.

Була це найбільша маніфестація зі всіх, які до тепер відбувалися у Відни.

ФРАНЦУСЬКО-УГОРСЬКІ ТОРГИ.

ВІДЕНЬ, 20. вересня. — Ґазета „Аз Ембер" друкує сьогодня текст умови межи французьким і угорським правительствами, на підставі якої, угорські державні зелізниці мають перейти під контролю великої французької корпорації на протяг 30 літ. Угорщина має задержати 30 процент зелізничого капіталу.

Франція зобовязується відбудувати угорські зелізниці до такого стану, як було перед війною і обіцює скоро допустити Угорщину до Ліги народів з привилеєм, задержати конскрипцію (примусову військову службу?). Франція має допомогти також Угорщині при означенню границь.

(Позірф Угорська Русь знова в небезпеці — ред.).

ЗАГАЛЬНИЙ ПРИМУС ПРАЦІ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 24. вересня. (Пр. Тел. „Н. Й. Амерікен"). Німеччина має в пляні завести загальний примус праці на місце військової служби, що її заборонено договорам у Версалю. До обовязкової праці були би приневолені ті, що находяться в давнійшім військовім віці і є фізично спосібні.

Міністерство економії, обдумуючи сей проєкт, завело вже „рік праці", в часі котрого кождий фізично спосібний мущина буде приневолений віддати свою працю на яку небудь державну ціль, зовсім таксамо, як давнійше мусів служити 3 літа в службі.

НОВИЙ ФРАНЦУСЬКИЙ ПРЕМІЄР.

ПАРИЖ, 24. вересня.—Жорж Лейґ, бувший міністер маринарки, приняв сьогодня провід у французькім кабінеті.

Урядово оголошено, що він приняв це становище на просьбу Мільрана. Він буде рівночасно і міністром закордонних справ і не буде робити ніяких змін в кабінеті.

Іменованнє Лейґ викликало несподіванку в добре поінформованих кругах, бо загально вірили всі, що премієром на місце, Мільрана стане Арістид Бріян.

Жорж Лейґ єсть богатим чоловіком, має великий політичний досвід і був вже 7 разів міністром ріжними наворотами.

НІМЕЦЬКИЙ УГОЛЬ НЕ ХОЧЕ ГОРІТИ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 26. вересня. (Пр. Тел.). — Хоч Німеччина посилає тепер кождого місяця до Франції таку скількість угля, до якої зобовязалася договором в Спа, але цей уголь не хоче горіти. Французи обжаловують Німців, що вони нарочно хочуть в той спосіб обійти договір.

Угля приходить в формі пороху або цеголок. Цеголки легко розсипаються, а в углевім поросі має бути богато землі.

ДАЛЬШІ РОЗРУХИ В ІРЛЯНДІЇ.

ДОБЛИН, 26. вересня. (Пр. Тел.). — Протягом останних 24 годин стратило знова життє богато людий, а місто Белфаст було осередком розрухів. В місточку Трим Шін Фейнери напали на поліційні бараки, поліція піддалася, видала все оружє, почім будинки понищено. Один констабель ранений поважно. В місточку Бродфорд застрілено одного констабля, а чотирох поважно ранено.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Андрій Скварко, приватний урядник, заслужений, тихий робітник на рідній ниві, помер 19. серпня 1920 по довгих тяжких терпіннях в 51. році життя. Покійний осиротив діти, між ними й дочку Галю, відому молоденьку письменницю. Похорон відбувся в суботу, дня 21. серпня, о 3. год. по пол., з дому при вулиці Малецкого.

Ол. Галичанка.

МАЛИЙ УГОРСЬКИЙ РУСНАК.

(Із спомнинів з віденських лічниць).

На початку війни не було ще їх, тих малих вояків, пів дітей. Коли прийшов до лічниці перший транспорт таких вісімнайцятьлітків, мій добрий знакомий, старий Ілько, вояк із заліщицького повіту, давний „шпитальник", що знав на память кожду салю привитав мене словами:

— Прибув до нас сеї ночі новий транспорт, приїхали діти.

— Щож це за діти, відкіля й чого вони?

— Та такі вояки, що тількиб їм батіжок у руки і гони Федю товар пасти. Ходіть, подивіться лишень. І повів мене на долину до великої салі, де в перші дні містилися тяжше ранені Між ними справді найшлось кількох молоденьких хлопчиків, про котрих важко було й повірити, що це вояки, ранені на італійському фронті!

Малий угорський „Руснак" був теж між ними. Спершу, витаючи на чужині нових наших вояків, я його й не запримітила. Говорила із другими, записувала назвиска у нотатник, розписувала картки домів, роздавала часописи і вже збиралась виходити, коли впало мені в очі його інтелігентне, бліде, майже діточе личко із глибокими чорними очима. На табличці у головах постелі виразно кидались у очі букви „Ruth." по цім я й пізнала, що це теж один із наших.

— Чомуж так тихенько лежиш, молодий вояче і не признаєшся, що ти теж Українець.

— Та бо я угорський Руснак, не письменний, не умію ґазетку прочитати.

— Ну це нічого, признавайсь до нас, коли ти наш. Але не давно такий видно цікавий з тебе хлопець, а не умієш читати, чи нема у вас школи?

— Є, але то така школа — однако ґазетки не прочитав би — мадярська. А ходити до дяка на друге село, як робили ці, котрі хотіли по руськи вчитися — не було в мене часу. Я найстарший, треба було в господарстві нянькови помагати. От сестра Аньця ходила і уміє так добре! Вона сама до мене листи пише. Хочуть подивитися? питає хлопець рад, що має перед ким похвалитися ученістю Аньці.

— Покажи, покажи, я дуже рада бачити, як Аньця пише.

— Ей, пані з того не багато порозуміють — зневажливо махає рукою Ілько. — Такого письма вас не вчили. Ми на силу пяте через десяте розібрали.

Малий Руснак засоромився. Не знає сам, чи подавати вже картку від Аньці, чи лишити. В його гарних очах видніє страх. Ануж не прочитаю й скажу, що Аньця не уміє писати...

Але від чого з мене цензорка? Не даром же тисячі найріжнійших листів день в день переходить через мої руки. Сміло беру карточку від Аньці не писану а старанно каліґрафовану книжковою церковною кирилицею і читаю гладко, як з нот: лист від сестри Аньці до братчика Яноса, котрому ціла родина, кожде з осібна, кланяється, а вкінці доносить про добре здоровля, якого і йому бажає. Всі слухають здивовані що так добре писано. — Янос зворушений до сліз. Я хвалю, що Аньця так гарно научилася писати. Це вже цілковито підбиває мені його серце і ми розстаємося у великій приязни.

Коли я відвідувала наших у лічниці, мало коли було тільки часу, щоб обійти усі салі. Сього тижня була на першому поверсі, иншого на другому, та на цей раз я старалася кождого разу зайти на сему салю, де був малий Янос. Тягнула мене симпатія до хлопчини, та й ця радість, з якою витав кождого разу мою появу. Инші могли ходити або мали знакомих із своїх сторін, що їх відвідували — до нього ніхто не заходив, хоч він постійно лежав. Нога гоїлася, але що кість була нарушена — засуджено його на довге лежання, заки зможе ступити нею на землю. Не дивота, що прикованому до постелі була великою розривкою поява чужої людини з часописями і книжками й ці розмови, які ми вели з вояками на ріжні цікаві теми. Хоч до бесіди він не мішався, може й не розумів як слід наших політичних міркувань, але мозок його працював, видно було, як цілою душею рад би нас порозуміти. Я нарочно старалася сідати близенько його постелі, щоб легше було йому нас слухати й хоч деколи слівцем відозватися.

Чим були ці мої відвідини для нього, я пересвідчилася наглядно одного разу, коли я зайшла до його салі і випадково не застала нікого із Українців. Янос неспокійно дивився на мене нервний, що тепер буде? Вкінці звертається до сусіда, що ходив на кулях.

— Ти, слухай, позич мені своєї палиці. — І не чекаючи дозволу, бере кулі під пахи й спускає ноги на землю.

— Що ти робиш, Янос. Тобі вільно вже ходити? питаю, занепокоєна.

— Ей може один раз не пошкодить — я лище хочу тамтих закликати. Вони зараз в сусідній салі.

— На щож тобі їх треба?

— Мені ні, але боюся, що як їх не буде, ви зараз підете.

— Ні! чогож? Я зістану і так, лягай та поговоримо. — Сідаю край його постелі. Чомуж ти так любиш, як я приходжу?

— Мені здається, що то моя мама до мене прийшла, як ви прийдете. Тай ніхто у нас з людьми так не говорить, нема у нас таких гарних книжок ані такої мудрої газети. Ей, коли я ум в читати так, як вони, я би то цілий день читав.

— От, знаєш що — кажу, коли ти так рад научитися читати, пошукаємо когось, хто тебе научив би, я принесу таку книжку „Буквар для самоуків" називається і спробуємо. Добре?

— А чомуж би ні? Добре! Та хто схоче мене учити, — у мене нема грошей чим платити...

— Но це вже якось зробиться. Я почала передумувати, когоб йому найти на учителя... І нагадала таки недалеко його молодого дячка, з під Золочева. Цікавий і чемний хлопець, мабуть не відмовить. Лишаю Яносов всі часописи на застав і йду шукат Стефана.

Стояв у вікні, дивився на огород, д шваби обсапували картофлі. Нагада мабуть рідну нивку, бо очі його бул вогкі, коли звернувся до мене.

— Слухайте, Степане, кажу, однак діла у вас ніякого — пробуйте научити малого угорського Руснака читати і писати.

— А я знаю, чи довго ще тут буд — відповідає вагаючись.

— І ви не знаєте, і він не знає. За ніть ви, може скінчить хтось инший як вас заберуть. Дістанете за це тар ну книжечку від комітету.

— Та на що? — застерігається по квапно — я рад і дармо, як він лише хоче учитися.

— От і гарно! Ходім до нього. При нім розповіджте йому, Степане, дещо з прочитаних книжочок, котрі ми вам давали — от хочби із Грушевського про давні часи на Україні або що з Шевченка.

Я познакомила обох молодих жовнярів. Буквар принесла зараз другої днини і пішла наука з обох сторін вельми охоче.

По кількох тижнях почав Янос уже вичитувати із букваря і дрібні вірши та оповідання, а далі пішли і инші книжечки, вкінці і газети.

— Ой, якже це хороше, — як то добре уміти такі гарні книжки читати. Яка школа, що у нас нема таких книжок, а то би люди тішилися.

— От знаєш що, Янос, пішлемо тасамі книжечки твоїй сестричці, нехай вона також прочитає та ще й другим позичить.

— Ах, чи ви думаєте, що Мадяре не до нашого села допустять? Шкода і посилати.

Воно такого можна було й надіятися! Адже нам часто лучалося, що висилані до лічниць на Угорщину цілі бібліотеки пропадали — та всеж таки ми спробували і на превелику втіху Яноса таки зараз спакували „Червону калину", „Наш рідний край", „Нашу пісню" а на всякий випадок — ще і оден буквар для самоуків, бо ануж Аньця не така вчена, як Янос думає та не потрапить наших книжочок прочитати...

— Я буду собі такі книжочки й газети із Галіції виписувати. Коли ви кажете, що там таких богато є — лиш коли кляті Мадяре допустили, вони готові й сих до Аньці не допустити — ви не знаєте, що то за нарід.

— Ну по війні може й ваші Мадяре троха змякнуть. — А може ще ця часть краю, де Руснаки мешкають від Угрів відірветься та до України прилучиться! Хто то ще знає, як воно може скластися...

— Ой то би було добре — то би найліпше було, але Мадяр не пустить нема що і казати...

Заки нога вигоїлася, Янос научився зовсім добре читати, потім забрали нам його на виздоровлення десь поза Відень на село до заведення для виздоровців. За пару тижнів мав вернути, так як багато жовнярів із побуту на селі знову повертало до лічниці. Однакож означений речинець минув, а Яноса не було. Товариші дістали одну картку, де доносив, що чується зовсім здоров, а коли і чи верне до лічниці, не знати, бо буває, що із села висилають прямо до кадри. Опісля я якийсь час не була у тій лічниці й здавалось зовсім страчу хлопця із очей.

Але от одного дня я поїхала на прохід до Пратеру і коли переходила біля „Ротунди", де містилися тепер вояки, із гурту вояків, що стояли перед будинком готові до відходу, виступив оден вояк і потягнув мене за рукав. Я оглянулась. Передімною стояв урадуваний стрічею Янос. Я його ледво пізнала так опалився, змужнів, здавалося виріс. При тім убраний був як до походу, навіть з випакуваним наплечником на плечах.

— Ах як це добре, що ви тут зайшли, я так хотів вас ще видіти. До Відня дали нас лише на пару днів. Заз вже виїздимо до кадри, а потім на Італію. Я вчера був у шпитали, але нам казали, що вас давно не виділи. Знаєте, — додав хлопчина спішно, бо ковняри вже уставлялися у пари, — ваші книжки тут. — він показав на наплечник. Так! всі що до одної і буквар, з котрого учився.

— Щож ти з ними зробиш, як меш ти в поле? ліпше було до дому вислати.

— Ага! Аби пропали! Сестра тамтих не дістала, не допустили Мадяре. Заберу їх з собою і в похід. Вже вона мені там багато не заважать а не дам м пропасти хиба би мене не стало.

Жовняри вже зовсім зладились іти Ми поспішно подали собі руки. Мені уже було тяжко сього доброго симпатичного хлопця, що вибирався у таку небезпечну дорогу.

У послідній хвилі я поспішно вирвала картку із нотатки й начеркнула свою адресу.

— Бери, Янос, та напиши коли до мене. А най тобі Бог помагає щасливо вернути.

— Дякую! дякую вам за все. Напишу.

Справді дістала я від нього дві карточки із „фельдпост". Потім, чи забув за Відень серед бід, які жовняри переходили на цім страшнім фронті, чи може й остав на віки ... разом з нами книжками де над Пявою.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕННЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

WILKES BARRE, PA.

ЧОТИРОДНЕВНА ДУХОВНА МІСИЯ

в українській греко-католицькій Церкві св. Ап. Петра і Павла в Wilkes Barre, Pa., N. River St., відбудеться **в неділю 3-го, в понеділок 4-го, вівторок 5-го і в середу 6-го жовтня с. р.** Кождого вечера о 7-мій годині починатись буде Богослуженнє, а відтак проповідь, суплікація і сповідь. На се торжество запрашаєсь всіх чесних парохіян і вірних з доокличних сусідних плейзів. 17-18

о. М. Олексів, парох.

CARTERET, N. J.

Парохія св. Вел. Муч. Димитрія в Картерет, Н. Дж. устроює **ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ в суботу, дня 2-го жовтня 1920 р.** в гали Кіша, Картерет, Н. Дж. Початок о годині 6-тій вечером. Вступ 50 центів. 17-18

SO. BETHLEHEM, PA.

Бр. св. Димитрія, від. 188 У. Н. С., в Савт Бетлегем, Па., устроює **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, дня 2. жовтня 1920 р.** під ч. 235 Карбон ул., Норт Гемптон Гайтс. Обовязком кождого члена є прийти на той баль, так місцеві як і позамісцеві. Таксамо запрошуємо цілу українську громаду місцеву і позамісцеву. Підчас балю буде грати українська банда. За добру забаву ручить 17

КОМІТЕТ:

І. Малицький, **К. М. Юркевич,**
С. Каплун, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НОВИНКИ.

Домагаються відкликання війська із страйкового терену.

С. Ф. Кіней, предсідатель дистрикту ч. 17 Злучених Углекопів в Америці, оголосив у Чарлстон, В. Ва., заяву, в котрій заповідає, що 126.000 зорганізованих робітників Вест Вірджінії вийдуть на генеральний страйк, як що „федеральні війска будуть уживані на агенцію страйколомів замісць на охорону конституційних прав горожан стейту і цілого краю". Він добавив, що „заки одначе розпічнеться драстична акція, союзи углекопів північної і полудневої Вест Вірджінії будуть візвані ужити свого впливу, щоби федеральних жовнірів забрано зі стейту, аби міг запанувати спокій". Федеральні війска находяться на страйковім терені у Вест Вірджінії вже кілька тижнів, а післано їх там на жаданнє стейту, щоби не допустити до розрухів.

Еспанські женщини бунтуються.

В еспанськім місті Ціюдад Реаль відбулися дня 24. с. м. демонстрації женщин проти дорожні. Підчас розрухів заподіяно в місті шкоди на два міліони пезет ($195.000). Губернатор удався до Мадриду, щоби порадитися з кабінетом у сій справі. Між женщинами є замітне незвичайне роздразненнє з приводу високих цін на харчові матеріяли.

Страйк машиністів.

В Рочестер, Н. Й., відбуваєть-ся тепер конвенція Міжнародного Союза Машиністів. На тій конвенції постановлено викликати на загальний страйк 5.000 машиністів, котрі працюють у 56 заводах „Амерікан Кен Компані".

Відважний злодій.

Минулої суботи рано, між годиною 6-тою і 7-мою, якийсь невислідженийдоси мущина закрався до чотирох кімнат в готели Валдорф-Асторія в Ню Йорку і обрабував ночуючих там гостий. За втікаючим злодієм пустилася в погоню готелева наглядачка, але він збив її з ніг і почав дальше вдирати. На крик дівчини прибіг нічний сторож, але він навіть не пробував ловити рабівника, бо не позволяв на се його старий вік. Смілий злодій утік не знати куди і уніс з собою кількасот долярів. Управа готелю не хотіла сеї справи публікувати, але вона помимо її волі таки дісталася до нюйорських ґазет.

Смерть визначного жидівського філянтропа.

В суботу (25. с. м.), о годині 6.30 вечер, помер в Ню Йорку визначний фінансіст і філянтроп, Яків Г. Шіфф. Він родився 1847 року в Франкфурті над Майном (Німеччина), а в 1865 році прибув до Америки і поселився в Ню Йорку, де на банкових інтересах доробився значного майна. На добродійні цілі, особливо на жидівські, покійний видав міліони долярів. Він визначався щирим американським патріотизмом і був поступовою людиною.

Число студентів нюйорського университету.

Як показується з виладженого частинного спису, нюйорський университет Колюмбія буде мати в біжучім шкільнім році понад 31.000 студентів.

Нагорода за винайденне злочинців.

Поліційний департамент міста Ню Йорку порозліплював на всіх публичних місцях і порозсилав по цілім краю оповіщення, в яких обіцяє $10.500 нагороди за винайденне тих злочинців, котрі спричинили вибух на улиці Вол. В сім оповіщенню є поданий опис того воза, на якім мав находитися вибуховий матеріял, та опис коня, його підков і упряжи.

Діточий параліж появився знова.

В стейті Масачусетс було в серпни 94 случаїв діточого паралїжу, а в біжучім місяци (до 24. вересня) було їх 134. В Бостоні було минулого місяця 44 випадків, а в сім місяци 47. Ся недуга шириться потроши і в горішній части нюйорського стейту. Від 1. січня б. р. до нинішного дня в місті Ню Йорку було 48 занедужань, з яких 8 скінчилися смертию. Дня 23. с. м. занотовано в Ню Йорку три випадки занедужання на діточий параліж і один випадок смерти (померла в нюйорськім шпиталі 13-літна дівчина).

В Бостоні замкнено пять банків.

Від часу банкротства ославленого бостонського „грошевого чародія", Карла Понці, замкнено в Бостоні вже пять ріжних банків. Зроблено се на припорученне банкового комісаря Йосифа С. Аллена. Першим банком, який замкнено, був Гановер Трост Компани, відтак пішли по черзі: Пруденшел Трост Компани, два меньші приватні банки і нарешті знов один великий, Космополітан Трост Компани. Сей останний мав широкі фінансові звязи з усіми майже столицями і більшими містами в Европі, Азії й Африці.

Писати рецепти на горівку не легка робота.

Коли прогібіційний директор Стон запитав д-ра Феша в Шікаго подати причини, чому він не повинен скасувати йому права писати рецепти на горівку, то шановний доктор відповів, що писати рецепти се не є легка робота. „Я почав писати рецепти в 7-мій рано і працював 12 годин без перерви. Нині принесли обід до офісу і я нищучи їв його". Феш признався, що він написав 308 рецепт в однім дни, а 700 рецепт в 4-рох днях.

Тверда Італіянка.

Сім місяців тому приїхала до Бруклина, Н. Й., пані Й. Паґано з Італії. Тепер вона породила троє дітий нараз: 2 хлопці й одну дівчину. Два дни по сім вона вже робила свою домашню роботу, не виключаючи прання, прасовання та покупок в місті. Діти жиють і є здорові.

Обезпека робітників в Італії.

З днем 1. серпня с. р. введено в Італії важну реформу, а саме обовязкову обезпеку на старість і обезпеку інвалідів. Вона розтягається на всіх промислових і сільських робітників, не виключаючи дрібних власників, на приватних функціонарів, що побирають місячну платню меньшу ніж 350 лір, на службу, на ловців і рибалок, приватних учителів і другі професії. Після обчислень обовязок обезпеки обіймає 12 міліонів людий, з сего 7 міліонів мущин і 5 міліонів жінок. Вкладки складають в рівній частині як підприємці так і робітники. Місячна вкладка рівнається висоті денної платні.

Чи се правда?

Офіцир, котрий прибув недавно з Одеси до Лондону, каже, що большевики таки „націоналізують" жінки. Він каже, що був свідком, як в Одесі 12 жінок відобрало собі життє, аби лише охоронитися від большевицького закона. Він також каже, що їхав з 1.500 жінками, які вертали з Києва до Одеси, сповнивши 3-місячну службу. Їх стан був нужденний. Тесаме роблять в других містах. Однак Одеса на сьому найбільше терпить.

НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.

(З віденської ґазети „Український Прапор").

Взаємовідносини між Російською Федеративною Совітською Республікою та Українською Радянською Республікою.

Четвертий всеукраїнський зїзд рад вирішив резолюцію, яка сама собою характеризує піддайчу зависимість Української Радянської Республіки від Російської Федеративної Совітської Республіки. Нище подаємо деякі точки цьої резолюції:

Всеукраїнський Зїзд Рад заявляє, що УСРР, маючи свою самостійну державну конституцію, являється членом всеросійської соціялістичної федеративної республіки, обєднаної спільністю політичного і соціяльного устрою та констатує, що окупована німецькими імперіялістами білогвардійцями Україна, стала знову вільною тільки за допомогою Р. Ф. С. Р.

Всеукраїнський Зїзд Рад підтверджує згоду між центральними виконавчими комітетами УСРР і Р. С. Ф. С. Р. про обєднання комісаріятів: військового, фінансового, залізниць, народнього господарства, пошт і телеграфів, праці та припоручає новому Центральному Виконавчому комітетові вести і на далі ту саму політику тісного зближення.

Всеукраїнський З. Р. припоручає Центральному Виконавчому Комітетові України війти в переговори з Всерос. Центр. Вик. Комітетом в справі представництва України в В. Ц. К.

В. Зїзд Рад уважає концепцію Петлюри тільки як претекст для укріплення на Україні ненависної, чужої, влади панських шляхтичів.

Проти цеї резолюції виступила Фракція Української Комуністичної Партії і оголосила через Авдієнка свою „Декларацію", в якій домагається суверенности Української Радянської Республіки, з окремим політичним, військовим і економічним управлінням.

В. Зїзд Рад одначе не голосував над цею декларацією і радив дальше над продовольчою і земельною справами.

Нові повстання.

На Україні починаються нагально поширяти селянські повстання. Московська „Правда" подає, що селянське повстання загрожує вже поважно цілому лівому крилу совітського фронту. З першу повстання концентрувалися в околицях Херсону, тепер поширилося воно на київську, подільську, катеринославську і харківську губернії. Селяне по скінченню зборів зброяться, збираються у відділи і нападають на червоноармейців. Значними силами має розпоряджати от. Волох. Катеринославом заволоділи повстанці Махна. Перед евакуацією більшевики підпалили місто з трох кінців. Біля Миколаїва підняв повстання проти більшевиків от. Струк.

Повстання на Кубані.

Протибільшевицькі повстання на Кубані і на Дону обнимають щораз ширші простори. Як подає „Время", там оперують дві армії — от. Пилюка і Андреєва. В Катеринодарі, Таганрозі і Ростові становище більшевиків дуже скрутне.

Політичні партії на Закарпаттю.

На Закарпаттю почипає щораз більше проявлятися політичне життя партій. Головно слідний тепер рух перед виборами: кожна партія старається придбати собі нових приклонників. З цьої нагоди подаємо спис партій Закарпаття: 1. Хліборобська; органом її являється ужгородська „Наука". 2. Руська соціял-демократична, з провідниками: Остапчуком і Пузою. 3. Трудова (голова Бескид). 4. Соціяльно-земельна; ця веде москвофільську роботу, провідник її Гагатко. 5. Інтернаціональна; її творять Жиди і Мадяри. 6. Підкарпатська земельна організація з головою др. Камінським. 7. Християнсько-соціяльна; це національна мадярська партія з головою Валентином Мадяром. 8. Мадярська-рільнича (її творять Мадяри — власники малої і середної посілости). 9. Сіоністи (жидівська). 10. Чеська республіканська; до неї входять усі Чехи Закарпаття.

Українська пісня на Закарпаттю.

Менша частина Української Республиканської Капелі виїхала в складі 16 членів на Карпатську Русь. В Ужгороді зорганізувалася вона в музично-драматичне товариство „Кобзарь" і дня 11. серпня ц. р. зачала свою діяльність добірним концертом, що відбувся в міському театрі. На програму його зложилися в першій частині колядки й щедрівки, в другій соля сопранові, альтові й басові, в третій народні пісні. Все відбулося на причуд гарно. Саля була переповнена. Українська пісня зробила на всіх присутних, своїх і чужих, величезне враження і викликала поважання, як до її виконавців, так і до нашої справи взагалі. А це тут значить немало. На концерті були всі верховодячі круги: губернатор Жаткович, франц. ген. Парі, американська місія Червоного Хреста і ин. Була також маса священиків. Про концерт заговорила з найбільшим признанням вся тутешна преса. І справді хор співає гарно, зі всіми кошицівськими нюансами, викинувши одначе з програми всяких „Ченчиків", „Біди" і ин., що в естетично настроєної публики будили тільки несмак.

Хор складається з трох сопраністок: М. Терпило (солістка), Т. Приходько, С. Безручко, пятьох альтисток: Н. Машкевич (солістка), К. Здорик, К. Рощахівська, Н. Царгородська, Приємська, трох тенорів: Татарів, Пеленський, Безручко, трох басів: Більченко, Вахнянин, Кирчів. Орудник хору: М. Рощахівський.

Другий концерт з цілком новою програмою заповіджений на 26. ц. м. Хор відновлює репертуар сольовими річами і штучними компощиціями також галицьких композиторів, а з кінцем місяця вибирається на провінцію. По повороті задумують члени хору виставити: „Наталку Полтавку", „Ой не ходи Грицю", „Запорожець за Дунаєм" і ин., до чого вже приготовляються.

Не потребуємо, здається, підчеркати, яке національно-виховуюче значіння може мати отсей гурток молодих ідеалістів для відродження нашої Карпатської Руси. Тому святим обовязком всіх наших людий підпомагати їх у всім на кождому кроці, вимбільше, що гурток нічим незабезпечений, без фондів, отже без ґрунту під ногами. Звертаємо на це увагу передовсім нашим карпатським землякам. — І. Н.

Closely bound